

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra pastorální a spirituální teologie

Jana Pánková

**Uplatňování prvků poselství z Fatimy
v duchovním životě**

Diplomová práce

Vedoucí práce: PhDr. ThLic. Ing. Jaroslav Filka

Obor: Teologické nauky

Zaměření: Spiritualita

OLOMOUC 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jsem při tom jen uvedenou literaturu.

V Olomouci dne 26. dubna 2014

.....

Děkuji vedoucímu diplomové práce PhDr. ThLic. Ing. Jaroslavu Filkovi za odborné vedení a poskytnutou pomoc při jejím vypracování.

Obsah

Úvod.....	6
1 Soukromá zjevení v životě církve.....	8
1.1 Vývoj učení o Panně Marii v římskokatolické církvi.....	8
1.1.1 Nástin vývoje do roku 1950.....	9
1.1.2 Po Druhém vatikánském koncilu.....	10
1.2 Charakteristika soukromých zjevení.....	10
1.3 Postoj církve k soukromým zjevením.....	11
1.4 Způsob rozlišování pravosti soukromých zjevení.....	12
1.5 Místa nejznámějších soukromých zjevení.....	16
2 Základní rámcové zdokumentování zjevení ve Fatimě.....	21
2.1 Místo zjevení.....	21
2.2 Doba zjevení a její kulturní kontext.....	22
2.3 Vizionáři a jejich rodinné zázemí.....	23
2.4 Průběh zjevení.....	25
2.5 Poselství Fatimy.....	27
2.6 Zkoumání autenticity zjevení.....	30
2.7 Postoj církve.....	30
3 Formy uplatnění fatimských výzev v duchovním životě.....	34
3.1 Růženec jako ústřední bod Fatimského poselství.....	34
3.1.1 První soboty v měsíci.....	36
3.1.2 Zasvěcení Neposkvrněné Srdci Panny Marie.....	38
3.1.3 Mariánská večeřadla.....	40
3.1.4 Modlitba za mír.....	42
3.2 Společenství rozvíjející fatimskou spiritualitu.....	43
3.2.1 Fatimský apoštolát.....	43
3.2.2 Mariánské kněžské hnutí.....	46
Závěr.....	49
Anotace.....	52
Anotation.....	53
Bibliografie.....	54

Seznam použitých zkratek	58
--------------------------------	----

Úvod

Při výběru tématu diplomové práce jsem byla ovlivněna zájmem o mariánský kult. Obzvláště mě vždy fascinovala otázka soukromých zjevení a jejich role v životě církve. Vím, že soukromá zjevení nejsou součástí pokladu víry, přesto mohou snadno ovlivnit křesťanskou spiritualitu. Diplomovou práci jsem nazvala „*Uplatňování prvků poselství z Fatimy v duchovním životě*”.

Cílem diplomové práce je v kontextu církevní reflexe fenoménu soukromých zjevení a faktografie zjevení Panny Marie ve Fatimě ukázat základní prvky odkazu fatimského poselství. Zdokumentujeme historii poselství a jeho uvádění do praxe duchovního života věřících u nás i ve světě, dále budeme analyzovat vztah římskokatolické církve a jejich představitelů k tomuto fenoménu a zapojení věřících do aktivit spojených s těmito událostmi, a ukážeme, jaká je role poselství z Fatimy v ekumenickém a mezináboženském dialogu.

K dosažení cíle použijeme metodu kompilace shromážděné literatury a analýzy získaných poznatků. V 1. kapitole nejprve připomeneme vývoj křesťanského učení o Panně Marii v římskokatolické církvi. Ukážeme Mariinu roli v životě Ježíše Krista a její význam pro prvotní církve. Stručně představíme spory spojené s osobou Matky Boží v průběhu starověku, zakončené Efezským koncilem. Neopomeneme ani dvě mariánská dogmata vyhlášená na počátku 20. století a formování učení o Panně Marii po II. vatikánském koncilu. Potom se zamyslíme nad vztahem římskokatolické církve k soukromým zjevením. Seznámíme se s metodami používanými při posuzování pravosti zjevení a zázraků. Jejich vývoj a po staletí zdokonalované praktické užití při analýze zvláštních jevů. Přiblížíme postoj církve k soukromým zjevením a kategorie uznaných, neuznaných i problematických zjevení budeme ilustrovat na příkladech. Ve 2. kapitole se podrobně seznámíme s místem a průběhem zjevení Panny Marie, Královny posvátného růžence ve Fatimě. Načrtneme, v jakých historických a kulturních podmínkách a v jaké době se zjevení uskutečnila. Následně si blíže představíme vizionáře i jejich rodinné zázemí. Podle teologických komentářů rozebereme podstatu fatimského poselství a jeho vliv na světové dění. Ke konci kapitoly zjistíme, jakým způsobem církve zkoumala autenticitu fatimských událostí i její postoj k nim. Kapitulu ukončíme vztahem církve k poselstvím, jež prošly složitou cestou ke svému naplnění. Ve 3. kapitole budeme sledovat, jakým způsobem se výzvy fatimského poselství odrážejí v duchovním

životě křesťanů, nebo čím výzvy z Fatimy obohatily nebo obnovily křesťanskou spiritualitu. Podobně jako v mnoha jiných zjeveních i ve Fatimě Panna Maria vybízela lid k pravidelné modlitbě svatého růžence. Proto v této kapitole rozebereme formy, kterými se fatimské poselství naplňuje v životě věřících.

Zjevení Panny Marie třem prostým dětem v portugalské Fatimě v roce 1917 dodnes ovlivňují a formují duchovní život mnoha milionů lidí, zvláště římskokatolických věřících. Výzvy Panny Marie vyslovené před téměř sto lety, zůstávají i nadále aktuální. Je evidentní, že 19. a 20. století je možné nazvat časem mariánských zjevení. Bibliografický průzkum prokázal, že o zjevení Panny Marie ve Fatimě v českém jazyce není k dispozici monografická publikace, která by podrobně rozebírala možnosti pro uplatňování výzev poselství z Fatimy v duchovním životě. Mariánským zjevením se věnuje velké množství publikací, z nichž většina patří do kategorie populárně naučné duchovní literatury. Mezi kvalitní teologické práce patří díla profesora René Laurentina, z nichž bylo jen málo přeloženo do češtiny. Dokumentace o průběhu a zkoumání fatimských událostí je uložena ve vatikánských archivech, ale tyto prameny nejsou k dispozici laické veřejnosti. Proto při popisu historických faktů vycházíme ze vzpomínek sestry Lucie,¹ které zaznamenal v knize *Sestra Lucie vypráví o Fatimě* otec Luis Kondor a doplňujeme údaje z dostupné literatury. Při citaci biblických úryvků užíváme Český ekumenický překlad Bible.

¹ V době zjevení byla Lucie negramotné dítě, protože ještě nechodila do školy, neuměla ještě pořádně spočítat dny v týdnu, neznala kalendář a proto při pozdějším zaznamenávání událostí mohlo docházet k jistým nepřesnostem.

1 Soukromá zjevení v životě církve

Bůh již od počátku světa vstupoval do kontaktu s lidstvem, jak dokazuje výrok z listu židům² ani po prvotním hříchu Bůh nezapomněl na člověka a stále znovu se k němu skláněl skrze proroky. Tento přímý kontakt Boha s člověkem označujeme jako veřejné zjevení. Veřejné zjevení teologie rozdělujeme do dvou dějinných etap. Boží zjevení ve Starém zákoně se stalo přípravou pro dokonalé zjevení Boha v Ježíši Kristu. Zjevení Boha v Kristu je konečné a nebude překonáno. Smrtí posledního apoštola byla ukončena etapa veřejného zjevení. Ukončení veřejného zjevení znamená, že nemůžeme očekávat příchod dalšího veřejného nositele nového zjevení,³ ale vztah mezi Bohem a člověkem však tímto nebyl uzavřen.

1.1 Vývoj učení o Panně Marii v římskokatolické církvi

Matka Boží, Panna Maria vždy byla součástí života církve, jak dokazují texty Písma svatého. Za nejstarší zmínku o Panně Marii v Bibli považujeme text sv. Pavla v listě Galat'ánům (srov. Gal 4,5). Ona očekávala spolu s učedníky po Ježíšově nanebevstoupení seslání Ducha svatého (srov. Sk 1,14). Mariina přítomnost v prvních letech života církve byla skrytá, Maria tiše doprovází církev, podobně jako doprovázela svého Syna. Mariinu tichou a skromnou účast při Ježíšově poslání dokazují evangelia⁴. V Markově evangeliu, které je všeobecně považováno za nejstarší, jsou pouze dvě neutrální a chladné zmínky o Ježíšově matce (srov. 3,31-35; 6,1-6). V Matoušově a Lukášově evangeliu nacházíme detailní informace o Ježíšově dětství. V Matoušově evangeliu se s Marií setkáváme zvláště v 1. a 2. kapitole. V Matoušově vyprávění o Ježíšově narození nacházíme paralelu s textem proroka Izajáše (srov. Iz 11,2; viz též Mt 1,18.21)⁵. Evangelista poznává, že žena, o níž prorok mluví,

² Mnohokrát a mnohými způsoby mluvíval Bůh k otcům ústy proroků; v tomto posledním čase k nám promluvil ve svém Synu, jehož ustanovil dědicem všeho a skrze něhož stvořil i věky (Žid 1, 1-2).

³ A. J. BENEŠ, *Soukromá zjevení v současné teologické literatuře*, s. 13-15.

⁴ R. LAURENTIN, *Pojednání o Panně Marii*, s. 15.

⁵ Křesťanští exegeté vykládají Matoušův text jako naplnění Izajášova proroctví. „Proto Vám dá znamení sám Pán. Hle, dívka počne, porodí syna a dá mu jméno Immanuel“. (Iz 11,2)

je Maria. Citací textu proroka Izajáše evangelista objasňuje Ježíšův božský původ. Popis Ježíšova dětství v Lukášově evangeliu pravděpodobně, byť nepřímo pochází od Ježíšovy matky (srov. Lk 2,51). V Lukášově evangeliu můžeme sledovat Mariiny postoje a její reakci na andělovo zvěstování (srov. Lk 1,26-38). Mariin vztah k bližnímu je představen skrze pomoc příbuzné Alžbětě (srov. Lk 2,56). Lukáš nám ukazuje také způsob Mariiny modlitby (srov. Lk 1,46-55). Maria je pro křesťany vzorem vytrvalosti ve víře. Evangelista Jan zdůrazňuje Mariinu přítomnost zvláště na počátku a na konci Ježíšova veřejného působení. (Jan 2,3; 19,26) Takto evangelista Jan zdůrazňuje význam Ježíšovy matky pro jeho veřejné působení i pro život církve.

1.1.1 Nástin vývoje do roku 1950

Od 3. století věřící Pannu Marii s oblibou nazývali titulem Theotokos neboli Bohorodička. Tento titul byl hojně užíván zvláště Alexandrijskou školou. Zvláště jej obhajoval Cyril Alexandrijský. Užívání jména Theotokos mělo zásadní význam pro vývoj christologie. Konstantinopolský patriarcha Nestorios rázně protestoval proti označení Theotokos. Místo oslovení Theotokos chtěl pro Marii z Nazareta zavést titul Anthrópotokos, tj. rodička člověka nebo Christokos tj. rodička Krista. Antiochijská škola reprezentovaná Nestoriem zdůrazňovala Ježíšovo lidství. Alexandrijská škola pod vedením Cyrila stavěla do popředí Ježíšovo božství a jejich vážný spor bylo třeba vyřešit. Roku 430 získal Cyril pro své stanovisko podporu papeže Celestina I. V roce 431 svolal císař Theodsios II. koncil v Efesu, kde ještě před příjezdem biskupů ze Sýrie a z Říma koncil odsoudil Nestoriánovo učení. Nestorios byl exkomunikován a zbytek svého života prožil v exilu. Toto rozhodnutí bylo příčinou schizmatu mezi Cyrilem a zástupci syrské církve. V roce 433 došlo mezi Cyrilem a zástupci syrské církve k dohodě. Schizma způsobené Nestoriovým učením se přesto šířilo dál. V roce 451 uspořádal východořímský císař Markián koncil v Chalcedonu. Na něm se s konečnou platností stanovila definice Ježíšovy osoby ve dvou přirozenostech a zároveň byl potvrzen titul Panny Marie Theotokos.⁶ Dogma o Mariině neposkvrněném početí nebylo potvrzeno koncilem, ale definicí papeže ex cathedra za přítomnosti biskupů z celého světa.

⁶ S. BACKHOUSE, *Malé kompendium křesťanských dějin*, s. 35.

Teologickým vrcholem pontifikátu papeže Pia XII. se stalo 1. listopadu 1950 vyhlášení dogmatu Nanebevzetí Panny Marie.⁷

1.1.2 Po Druhém vatikánském koncilu

Nad posláním Panny Marie v životě jejího syna Ježíše i v životě církve se zamýšlel také II. vatikánský koncil. Své závěry o úloze Ježíšovy matky shrnul koncilní otcové v závěrečné kapitole dokumentu *Lumen Gentium*⁸. Krátce po II. vatikánském koncilu se osobě Matky Boží v apoštolské exhortaci *Marialis Cultus*⁹ věnoval papež Pavel VI. Mariánské úctě se během svého pontifikátu věnoval také papež Jan Pavel II. V roce 1987 zahájil mariánský rok encyklikou *Redemptoris Mater*. Zatím poslední encykliku, *Rosarium Virginis Mariae*, zaměřenou na mariánskou modlitbu růžence, vydal v roce 2002 papež Jan Pavel II. u příležitosti zahájení roku růžence.

1.2 Charakteristika soukromých zjevení

Zjevení je Boží sdílení s lidem, v nichž se dal Bůh poznat, uskutečňované postupně v průběhu dějin prostřednictvím lidí, jež si Bůh vyvolil. Lze je rozdělit na veřejné a soukromé. Veřejné je určené všem lidem. V popředí zájmů naší práce budou stát zjevení, jež byla určena jednotlivci nebo skupině a které budeme nazývat zjevení soukromé. Definitivní uzavření veřejného zjevení ovšem není ukončením vztahu mezi Bohem a člověkem. Úkolem církve je poklad zjevení uchovávat a promýšlet. Soukromá zjevení mohou napomáhat k lepšímu poznání a pochopení pokladu zjevení. Soukromá zjevení církev

⁷ A. FRANZEN, *Malé dějiny církve*, s. 263.

⁸ V 8. závěrečné kapitole s názvem Blahoslavená Panna Maria, Matka Boží, v tajemství Krista a církve se zabývá Matkou Boží z různých pohledů: Úloha Marie v plánu spásy; Blahoslavená Panna Maria církve; Mariánská úcta v církvi; Maria znamená jisté naděje a útěchy pro putující Boží lid. Srov. *Dokumenty II. Vatikánského koncilu*, s. 89-97.

⁹ Pavel VI. v apoštolské exhortaci o mariánské úctě vyzývá ke správnému způsobu uctívání blahoslavené Panny Marie (srov. PAVEL VI., *Marialis Cultus*, čl. 31).

vždy podrobuje přísnému lékařskému, psychologickému i teologickému zkoumání. Podle ustanovení Kodexu kanonického práva z 25. ledna 1983 mají místní ordináři dbát, aby modlitby a projevy zbožnosti křesťanského lidu byly plně ve shodě s předpisy církve.¹⁰ Soukromá zjevení silně ovlivňují lidovou zbožnost. Jevy a poselství spojené s aktualizací zjeveními nelze ignorovat. Církev během staletí vypracovala přesná kritéria pro hodnocení nadpřirozených jevů. Na jejich tvorbě spolupracovali církevní otcové, papežové i mystici. Soukromá zjevení je podle B. J. Groeschela možné rozdělit do tří kategorií: falešná, problematická a autentická zjevení.¹¹ Je možné použít i termíny uznané, neuznané a probíhající. V průběhu zkoumání je každé aktualizací zjevení pokládáno za problematické. Při určování pravosti soukromých zjevení jsou podstatná pozitivní a negativní kritéria zaznamenána ve fundamentální teologii. Úkolem negativních kritérií je rozpoznání negativních jevů ve zjevení nebo v životě osob, jež zjevení přijímají.

1.3 Postoj církve k soukromým zjevením

K otázce soukromých zjevení církev vždy zaujímá obezřetný postoj. Je to nutnost vzhledem k faktu, že v historii se již mnohokrát objevila podvodná zjevení. Vždyť procento jevů jež se ukážou jako pravé, je k množství hlášených případů velmi malé. Jako první prokazuje svou víru a úctu na místě údajného zjevení Boží lid. Poté svá stanoviska k jevu vyjadřují též mnozí teologové a další církevní autority a jejich názory na jednotlivé jevy jsou často rozdílné. Definitivní vyjádření je vyhrazeno kongregaci pro nauku víry v Římě a Svatému stolci. Maximum, jež může církev udělat, je prohlásit, že v obsahu zjevení nebylo shledáno nic co je v rozporu s učením církve.¹² Důkladně zkoumá jednotlivé jevy a pokud vykazují náznak Boží přítomnosti ochotně je podpoří. Potvrzuje, že obsah zjevení nebo poselství není v rozporu k Písmu a učení magisteria. Svým souhlasem církev dává doporučení, že věřící se mohou nechat ve svém životě tímto zjevením vést k dokonalejší zbožnosti a k hlubšímu prožívání duchovního života. Mohou bez obav přijímat poselství předávaná v průběhu zjevení i vykonávat kult spojený s místem zjevení. Věřícím i kněžím je

¹⁰ CIC 839, § 2. Viz též A. J. BENEŠ, *Soukromá zjevení v současné teologické literatuře*, s. 35.

¹¹ B. J. GROESCHEL, *Tichý, jemný hlas*, s. 29.

¹² Tamtéž, s. 14.

dovoleno oficiálně putovat na tato místa. Prohlášení oblasti za poutní místo nemusí být nutně spojeno se zjevením. Plody zjevení obvykle přetrvávají i po jeho skončení.¹³ Věřící však nejsou vázáni povinnostmi přijímat určitá zjevení a věřit poselstvím s nimi spojenými.¹⁴ Při setkání s možným nadpřirozeným zjevením se učitelský úřad církve i Boží lid má řídit slovy 1. listu Janova: „*Milovaní, nevěřte každému vnuknutí, nýbrž zkoumejte duchy, zda jsou z Boha*” (1 Jan 4,1). Svůj postoj k soukromým zjevením vyjadřuje učitelský úřad církve též v Katechismu katolické církve.¹⁵ V případě zjevení, jež nebyla dosud ukončena, církev obvykle vyčkává a sleduje vývoj situace. Záleží tedy na samotných věřících, zda přijmou nebo nepřijmou tuto událost.¹⁶ V případě, že zjevení bylo uznáno Svatým stolcem, jsou věřící zavázáni úctou. Snad nejvyšším uznáním je pro místo zjevení návštěva papeže. Papež může ustanovit ve všeobecné církvi svátek spojený s některým soukromým zjevením.¹⁷

1.4 Způsob rozlišování pravosti soukromých zjevení

Fenomén soukromého zjevení je v církvi vždy studován na mnoha úrovních. Nejprve jev studuje diecézní komise zřizovaná místním biskupem. Pro posuzování pravosti nadpřirozených jevů byl během staletí v církvi vytvořen důmyslný systém pravidel a kritérií, na jehož vzniku se podíleli mystici i papežové. V roce 1978 byl kongregací pro nauku víry vydány Normy pro postup při rozlišování údajných vidění a zjevení. Původně byli s obsahem dokumentu seznámeni pouze biskupové. K úplnému zveřejnění došlo až za pontifikátu

¹³ A. J. BENEŠ, *Soukromá zjevení v současné teologické literatuře*, s. 143-144.

¹⁴ C. V. POSPÍŠIL, K problematice soukromých- aktualizčních- zjevení [online], in *Teologické texty*, 2010, č. 4, s. 7-8, dostupné z: <http://www.Teologicketexty.cz>

¹⁵ „Během staletí docházelo ke zjevením, jež se nazývají 'soukromá'. Některá byla uznána církevní autoritou, avšak nepatří k pokladu víry. Jejich úlohou není 'vylepšovat' nebo 'doplňovat' Kristovo definitivní zjevení, nýbrž napomáhat k tomu, aby se z tohoto zjevení v určitém historickém období plněji žilo. Za vedení učitelského úřadu církve dovede zdravý smysl věřících rozlišit a přijímat, co je v těchto zjeveních opravdová výzva Krista nebo jeho svatých pro církev. Křesťanská víra nemůže přijmout 'zjevení', která si dělají nárok na překonání nebo opravu zjevení, jehož naplněním je Kristus. To je případ některých mimo křesťanských náboženství a také některých novodobých sekt, opírajících se o taková 'zjevení'.“ A. BENEŠ, *Soukromá zjevení v současné teologické literatuře*, s. 28-31.

¹⁶ C. V. POSPÍŠIL, K problematice soukromých- aktualizčních- zjevení [online], in *Teologické texty*, 2010, č. 4, s. 14, dostupné z: <http://www.Teologicketexty.cz>

¹⁷ B. J. GROESCHEL, *Tichý, jemný hlas*, s. 30.

Benedikta XVI. v roce 2011. Základem jsou pozitivní a negativní kritéria. Pro vyloučení falešných zjevení se nejprve užívá negativních kritérií.

Kritéria negativní:

- zjevný omyl ohledně faktu
- věroučné omyly, připisované samotnému Bohu nebo blahoslavené Panně Marii či nějakému světcí, nicméně s přihlédnutím možnost, že subjekt pokud možno nevědomky mohl přidat k autentickému zjevení ryze lidské prvky anebo omyly přirozeného řádu
- zřetelná snaha po zisku, úzce spojená s danou událostí
- těžce nemorální skutky spáchané dotyčným subjektem či jeho stoupenci ve chvíli dané události nebo ve spojitosti s ní
- psychická onemocnění nebo psychopatické tendence u osoby mající nepochybný vliv na údajnou nadpřirozenou událost, jako psychóza, kolektivní hysterie nebo jiné prvky toho druhu.

V případě, že zjevení obsahuje učení odporující zdravému rozumu nebo učení církve, je třeba zkoumaný jev prohlásit za nepravý.¹⁸

Pokud jev projde sítím negativních kritérií, přistupuje se k pozitivním kritériím. I když jsou vyloučeny všechny negativní vlivy, ne vždy se jedná o skutečný Boží zásah.

Kritéria pozitivní:

- morální jistota či alespoň velká pravděpodobnost skutečné existence události, získaná na základě serózního šetření
- zvláštní okolnosti týkající se existence a povahy událostí, to znamená:
 - a) osobní kvality dotčeného subjektu či subjektů (zejména psychická vyváženost, poctivost a správnost mravního života, upřímnost a ochota chápat církevní autoritu, schopnost vrátit se k normálnímu režimu života z víry atd.)
 - b) pokud jde o zjevení: pravost teologické a spirituální nauky bez příměsí omylu
 - c) zdravá úcta, hojné a stálé duchovní plody (např. duch modlitby, konverze, svědectví lásky k bližnímu apod.)

¹⁸ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, [online], in *Normy pro rozlišování údajných vidění a zjevení*. dostupné z: <http://www.radiovaticana.cz>.

Stěžejním dílem definujícím kritéria pro posuzování soukromých zjevení se stal text papeže Benedikta XIV. v díle *Opus de servorum Dei beatificatione et beatorum canonizatione* z roku 1734, kde v 2. knize nacházíme 32. kapitolu, zaměřenou na problematiku posuzování vidění, zjevení a proroctví.¹⁹ Základní text říká následující: v němž upřesňuje úlohu učitelského úřadu církve při hodnocení nadpřirozených jevů. Církev při zkoumání autenticity zjevení spolupracuje s odborníky různých vědních oborů, např. psychologie a psychiatrie či neurologie. Ze seznamu výše uvedených kritérií tedy vyplývá, že zjevení, které je v rozporu s evangeliem a s učením církve je třeba důrazně odmítnout. Pravost zjevení mohou dokazovat okolnosti, za jakých zjevení probíhá. Okolnosti doprovázející průběh události nesmějí být senzacechtivé, podobné mediálním reklamám a upoutávat nepatřičnou pozornost k osobám vizionářů. Pokud zjevení trvá nepřetržitě delší dobu, může to být důkazem falzifikace. Při praktikování obsahu poselství v praxi nesmí docházet k jeho magickému nebo pověřenému výkladu. Praktikování obsahu poselství není závislé pouze na vnější formě. Pro pravost zjevení svědčí také zázračná uzdravení, náhlá obrácení, změna smýšlení nebo příkladná změna života místních obyvatel i poutníků. Všichni s nadšením i radostí přijímají a naplňují poselství vyslovená při zjevení. Jednotlivá kritéria jsou v konkrétních případech vždy aplikována s moudrostí a rozvahou. Nelze je užívat paušálně bez ohledu na sledovanou situaci. Ani největší zázrak neospravedlňuje, jakékoliv chování nebo činy neslučující se s morálkou. V případě, že obsah poselství není ve shodě s učením církve, je agresivní, kritizuje stávající církevní směrnice, vyzývá k neposlušnosti a utočí tvrdou a neúprosnou kritikou vůči církevním představeným, je možné pokládat tyto výzvy za překážku věrohodnosti zjevení. Nesmí usilovat o rozdělení církve ani společnosti. Pokud by předané poselství na místo snahy o smír prohlubovalo rozkol, jsou oprávněné pochybnosti v jeho pravost a je nutné je důrazně odmítnout. Je možné, že vlivem lidské interpretace dojde k nepochopení pravého jádra poselství nebo i úmyslného zneužití pro lidské plány.²⁰

Vizionáři, kteří přijímají zjevení, jsou podrobováni důkladnému výslechu a šetření, při němž je zkoumána jejich psychická odolnost vůči nátlaku, schopnost nenechat se ovlivnit vnějšími okolnostmi apod. Obsah sdělovaného poselství může být ze strany vidoucích zkreslen i nechtěně. Může se stát, že osoba přijímající poselství je nesprávně pochopí a proto je mylně interpretuje pro veřejnost. Velmi záleží i na prostředí, z kterého vizionáři pocházejí. V případě autentických zjevení, jejich zážitky ovlivní celý další život vizionářů. Při zkoumání

¹⁹ C. V. POSPÍŠIL, K problematice soukromých- aktualizčních- zjevení [online], in *Teologické texty*, 2010, č. 4, s. 5, dostupné z: <http://www.Teologicketexty.cz>

²⁰ A. J. BENEŠ, *Soukromá zjevení v současné teologické literatuře*, s. 85-91.

zjevení a vizí možného nadpřirozeného charakteru je třeba si opatřit co nejvíce kvalitních a autentických informací. Předpovědi obsažené v poselství nelze považovat za jasné a neměnné utváření dějin. Obrazy o budoucnosti, ukázané v průběhu zjevení, mohou často mít pouze symbolický ráz. Zázraky, které jsou důležitými ukazateli pravosti zjevení jsou rovněž podrobovány důkladnému studiu. Pro jeho potvrzení pravdivosti je nutná jeho podrobná a přesná dokumentace. Údajný zázračný jev není možné vysvětlit přirozeně ani s pomocí nejmodernějších vědeckých metod. Za autentické zázraky bývá prohlášeno pouze několik málo událostí vyhovujících všem aspektům ze strany církve i vědy. V drtivé většině případů církev nevyhoví požadavkům na uznání zázraku pro nedostatečné faktické důkazy. Zaslíbení vyslovená ve spojitosti se zjevením nezaručují spásu samo o sobě, ale pouze v případě, že člověk dodržuje také vše, co je obsaženo v evangeliu a v učení církve.²¹ Existuje jen málo prostředků, s jejichž pomocí můžeme vyjadřovat soudy o nadpřirozených skutečnostech. Bůh je svobodné bytí, jež se sděluje skrze osobu člověka. Boží existence je pro člověka neuchopitelná a není snadné ji podrobit empirickému zkoumání. V případech, kdy dochází k pokusům o prozkoumání zjevení, má církev na paměti, že se setkává se skutečností existující mimo náš čas a prostor a její možnosti ji analyzovat jsou ohraničené.²² Posuzování autentičnosti zjevení jsou vloženy do rukou diecézního biskupa, mimo případů mezinárodního významu, kdy je vyslovení stanoviska úkolem svatého stolce. I tam, kde autentičnost zjevení prozatím nebyla potvrzena, se církev věnuje pastorační péči o poutníky, kteří na místo zjevení hojně přichází. Dobrou pastorační péčí usměrňuje nadšení poutníků a podporuje rozvoj skutečné a pevné víry. Duchovní služba na místě údajného zjevení musí mít takový rozsah, aby pokryla duchovní potřeby místních obyvatel i přicházejících poutníků. Svou přítomností církev předchází vzniku sekt a radikálních duchovních proudů.²³

²¹ B. J. GROESCHEL, *Tichý, jemný hlas*, s. 40-72.

²² R. LAURENTIN, [online], in *Mariánská zjevení*, s. 8, dostupné z: <http://www.pastorace.cz>

²³ A. J. BENEŠ, *Soukromá zjevení v současné teologické literatuře*, s. 156-157.

1.5 Místa nejznámějších soukromých zjevení

Se zjevením Boha, andělů i svatých se setkáváme od biblických časů až po dnešek. Ve Starém zákoně se Bůh zjevil Abrahamovi či Mojžíšovi. V Novém zákoně se Boží zjevení omezuje obvykle pouze na zjevení andělů a to v době Ježíšova dětství Panně Marii nebo svatému Josefovi. Později také Ježíšovi při jeho pokušení na poušti nebo při překonání agonie v Getsemanské zahradě. V moderních dějinách patří k významné události zjevení Panny Marie v mexickém městečku Guadalupe. V Evropě hrají významnou roli zvláště zjevení odehrávající se v osmnáctém, devatenáctém a dvacátém století.²⁴

Guadalupe je hlavní svatyně Mexika. Dne 9. prosince 1533 se na pahorku Cerro de Metepec zjevila Matka Boží a požádala o postavení kaple. Vizionář indián Juan Diego předal poselství biskupovi, jenž jeho slovům nevěřil. Následovalo další zjevení, při kterém Panna Maria nechala otisk svého obrazu na indiánově plášti a nařídila, aby posbíral růže rostoucí kolem místa zjevení. Na příkaz Panny Marie Juan vše odnesl biskupovi. Od té chvíle je Panna Maria považována za Matku Mexika a oslavují ji 12. prosince.²⁵

Rue du Bac je ulicí uprostřed Paříže. Roku 1830 se mladé řeholnici Kateřině Labouré zjevila Matka Boží v kapli kláštera a žádala ji, aby lidé přicházeli do této kaple. Dne 27. listopadu 1830 vyzvala Panna Maria Kateřinu k ražení zázračné medailky. Vizionářka dostala přesné pokyny, jak má medailonek vypadat a Matka Boží slíbila zvláštní ochranu všem, kdo ho budou s úctou a láskou nosit. Toto zjevení nebylo nikdy oficiálně uznáno.

La Saletta je vysokohorská vesnička poblíž Grenoble. Dne 19. září 1846 se tam zjevila Panna Maria patnáctileté Melánii a jedenáctiletému Maxmiliánovi a skrze ně vyzvala lid k obnovení účasti na nedělní mši svaté a dodržování svátečního klidu. Prosila, aby nebylo zbytečně užíváno Boží jméno nadarmo a nabádala k dodržování pátečního půstu. O pravosti zjevení zpočátku pochyboval svatý Jan Maria Vianney, který později sám uvěřil v jeho pravost. Oficiální církevní uznání bylo vysloveno roku 1851.²⁶

Lurdy leží pod francouzskými Pyrenejemi nedaleko španělských hranic. Od 11. února 1858 do 16. července téhož roku se zjevovala čtrnáctileté Bernardetě Soubirous Panna Maria,

²⁴ R. LAURENTIN, [online], in *Mariánská zjevení*, s. 9, dostupné z: URL: <http://www.pastorace.cz>

²⁵ P. TARALLO, *Posvátná místa křesťanského světa*, s. 234.

²⁶ B. REJNUŠOVÁ, *Poutní místa Evropy*, 17-21.

jež se představila jako Neposkvrněné početí, čímž sama potvrdila dogma vyhlášené roku 1854. Vyzvala k pokání a modlitbě růžence. V průběhu zjevení vytryskl v jeskyni zjevení zázračný pramen, ve kterém našlo uzdravení mnoho nemocných poutníků. Pravost zjevení uznal místní biskup 18. ledna 1862. Papež Jan Pavel II. vyhlásil svátek Panny Marie Lurdské světovým dnem nemocných.

V Pontmain v Prusy okupované Francii došlo 17. ledna 1871 k jednomu tichému zjevení. Na obloze se objevil nápis vyzývající k naději.²⁷

V letech 1932 až 1933 se odehrála nezávisle na sobě dvě zjevení Panny Marie v Belgii. První z nich začalo 29. listopadu ve městě Beauraing v západní části Belgie pro pět žáků v zahradě místní církevní školy, jejichž věk byl 11 až 15 let. Dospělí nejprve odmítali věřit, že jejich zážitky jsou nadpřirozeného charakteru a na jistý čas jim dokonce ředitelka školy zakázala přístup do prostor školní zahrady, kde se odehrálo zjevení. Při lékařském vyšetření byl prokázán jejich dobrý fyzický i psychický stav a s přispěním místních církevních autorit se jim postupně začalo důvěřovat. Panna Maria si přála, aby se děti mnoho modlili a žádala o postavení kaple na místě, kde se jim poprvé ukázala a slíbila, že v Beauraing obrátí hříšníky. K druhému zjevení došlo v období od 15. ledna do 2. března 1933 v Belgické vesničce Banneux, při které se dvanáctileté Marietě zjevovala Panna Maria, a představuje se jako „*Panna chudých*“ a znovu prosila o mnoho modliteb. Má stejnou podobu jako o sedmdesát let dříve v Lurdech. Biskup z Liegi uznal pravost zjevení 22. srpna 1949.

Tato zjevení byla na dlouhou dobu posledními, jež církev oficiálně uznala. Až v roce 2009 došlo k uznání zjevení Panny Marie v Notre-Dame du Laus, jež se událo v roce 1647 a trvalo dvacet sedm let, při němž pravidelně Matka Boží rozmlouvala s Benediktou chudou pasačkou.²⁸

Další zjevení se oficiálního uznání nedočkala, ale u některých místní církevní autority dali souhlas ke schválení lidového kultu, jež vznikl na místě zjevení. V Saint-Bauzille de la Sylve v roce 1873 nebyla komise k případnému uznání zjevení jednotná. V Pellevoisinu roku 1876 na ostrově Bouchard, kde byly projevy úcty nejprve potlačovány, ale později pro ryzí víru a zbožnost místních i přicházejících poutníků povolena.²⁹

²⁷ R. LAURENTIN, [online], in *Mariánská zjevení*, s. 2, dostupné z: <http://www.pastorace.cz>

²⁸ B. REJNUŠOVÁ, *Poutní místa Evropy*, s. 9-35.

²⁹ R. LAURENTIN, [online], in *Mariánská zjevení*, s. 3, dostupné z: <http://www.pastorace.cz>

Všechna výše uvedená místa Boží přítomnosti na zemi se vyznačují četnými plody v podobě uzdravení, obrácení duchovních povolání a dokládají pravdivost slov Písma svatého „Poznáte je po ovoci” (srov. Mt 7,16). Přitahují k církvi i ty, kteří dosud bloudili nebo váhali a přivádějí k víře i jejich zatvrzelé odpůrce. Uctívání posvátných míst patří k nejstarším formám křesťanské zbožnosti.

V posledních padesáti letech proběhla celá řada zjevení, jež Magisterium církve nepřijala pro jejich neslučitelnost s naukou katolické církve a jsou označována jako neuznaná nebo falešná. Jsou to jevy, u kterých nebylo nalezeno potřebné množství důkazů k jejich uznání nebo byla v průběhu zkoumání nalezena fakta dokazující jejich nevěrohodnost. O přesných příčinách vzniku těchto jevů můžeme pouze spekulovat. Může se jednat o reakci na obtížnou osobní nebo společenskou situaci, jež už není možno vlastními silami řešit a hledá oporu v nadpřirozenu, v případě věřícího u Nejvyššího. V tomto případě dotyčná osoba věří, že její zážitky jsou autentické. Věřící, že v obsahu zjevení najde napsán svůj přesný osud nebo dokonce osud celého světa a vzdává se tak možnosti cokoli ovlivnit svým rozhodnutím. V jiných případech může být impulzem snaha o nápravu skutečností, jež jsou podle mínění dotyčného v církvi nebo ve společnosti nedokonalé a věří, že skrze slova z nebe dojde k jejich nápravě. I událost, která nemá svůj „*původ v Bohu*” může být pro toho, kdo ji přijímá hlubokým prožitkem k posílení jeho víry. Velká touha po blízkém osobním setkání s Bohem může vyvolat pocit, že zážitek přichází z jiného světa. Neuznaná zjevení se udála po celém světě. K nejvýraznější patří zjevení v amerických městech Nceda a Bayside, kde se na protest neuznání zjevení vizionáři a jejich příznivci oddělili od katolické církve.³⁰

V historii zakladatelů velkých světových náboženství se všem v nějaké formě dostalo soukromého zjevení. Nakolik však byly tyto zážitky skutečným projevem Božího zjevení nebudeme schopni nikdy odhalit.³¹

Křesťanství zná také nemálo případů záměrně vykonstruovaných údajných zjevení, za jejichž vznikem stála touha po zviditelnění ze strany osoby, jež o sobě tvrdila, že je příjemcem daného zjevení. Prvním případem v dějinách církve byl Šimon Kouzelník o němž hovoří Skutky apoštolů (srov. Sk 8,9). Dalším případem je mnich Rasputin, u něhož je jasně vidět jaké škody lze napáchat duchovním podvodem. Abatyše Magdalena od Kříže, žijící ve 13. století, si záměrně způsobovala stigmata. Madam Guyon je skrze zjevení jednou ze zakladatelů kvietismu, který odmítá aktivní odpovědnost člověka při dodržování evangelia.

³⁰ R. LAURENTIN, [online], in *Mariánská zjevení*, s. 3, dostupné z: <http://www.pastorace.cz>

³¹ B. J. GROESCHEL, *Tichý, jemný hlas*, s. 53.

Velmi často se v okolí autentického zjevení vyrobí mnoho osob, jež tvrdí, že také jim bylo dáno nadpřirozené zjevení a poselství. Jedná se obvykle o osoby usilující jen o svůj vlastní prospěch a zviditelnění sebe sama.

Další kategorií tvoří zjevení, u kterých nelze prozatím potvrdit ani vyvrátit jejich nadpřirozený charakter. Často se jedná o zjevení stále probíhající nebo taková, jejichž předpovědi se zatím nedočkali naplnění proroctví, která jsou s nimi spojena.

Jedním z těchto míst je Turzovka, poutní místo na Slovensku, kde se Panna Maria zjevila 8. září 1958 hajnému Matúšu Lašutovi na hoře Živčák. Byla mu údajně ukázána zeměkoule se znázorněnou mapou světa a pod ní viděl nápisy vyzývající k pokání, modlitbě růžence a modlitbě za kněze a řeholníky. V prosinci téhož roku vytryskl na místě zjevení pramen, který je považován za zázračný. Na dalších obrazech viděl jak se zlo rozšiřuje světem a varování před pohromami, které přijdou jako důsledek zhoubného jednání lidstva. Proces o uznání zjevení stále probíhá, ale byl zkomplikován úmrtím vizionáře. Na místě údajného zjevení se připravuje stavba kostela. Turzovku ročně navštíví tisíce poutníků zvláště ze střední Evropy.³²

Dalším takovým sporným místem zjevení, je španělská horská vesnice Garabandal, u které došlo ke zjevení archanděla Michaela a Panny Marie, pro čtyři dívky ve věku jedenáct až dvanáct let. Události začaly 18. června 1961 a skončily 18. června 1965. Sdělení předpovídá důležité události pro vývoj světa. Během předpověděného varování uvidí každý člověk své hříchy a dostane příležitost k obrácení, při zázraku bude dokázán nadpřirozený charakter zjevení, namísto zjevení zůstane trvalé a nezničitelné znamení. Všichni nemocní, kteří budou v den zázraku přítomni v Garabandalu se uzdraví. Pokud se lidstvo nepoučí bude následovat trest. Biskup spravující diecézi v době zjevení odmítl připustit jeho pravost. Po nástupu nového biskupa v roce 1992 bylo obnoveno zkoumání pravosti jevu a dosud nebylo ukončeno. Místo je stále navštěvováno poutníky.³³

Jedním z posledních takových míst je Medžugorje v Bosně nedaleko Mostaru. Šesti vizionářům, čtyřem dívkám a dvěma chlapcům, se na kopci Podbrdo 24. června 1981 zjevila Matka Boží a vyzývala k míru, k obrácení, modlitbě a postu. Zjevení probíhají každý den až dosud. Vizionářům je postupně sdělováno deset tajemství. Po obdržení desátého tajemství končí pro vizionáře denní zjevení jak se stalo už ve třech případech. Po skončení denních zjevení dostává vizionář poselství jedenkrát ročně. Protože zjevení stále pokračují, nelze

³² J. KUCHAR, *Zjevení Matky Boží v Turzovce*, s. 16-165.

³³ E. G. DE PESQUERA, *Garabandal události a data*, s. 8-60.

potvrdit ani vyvrátit jejich nadpřirozený charakter. V roce 2010 Vatikán ustanovil komisi pro prošetření medžugorských událostí, která měla za úkol vše opět prošetřit. Práce komise byla ukončena v roce 2012 a výsledky šetření předala kongregaci Pro nauku víry. Doposud nejsou výsledky zveřejněny. Medžugorje patří mezi důležitá duchovní centra, probíhá zde mnoho poutí a každoročně zde probíhají semináře pro manželské páry. V létě se uskutečňuje mezinárodní festival mládeže.³⁴

Panna Maria se snaží udělat vše, aby zachránila lidstvo před zkázou. Nárůst počtu zjevení a naléhavost poselství jsou důkazem kritické situace ohroženého lidstva. Je nutné se modlit za ty, kteří vládou a rozhodují. Modlitba může pohnout srdcem toho, který je schopen pohnout celou zemí.

³⁴ P. TARALLO, *Posvátná místa křesťanského světa*, s. 138.

2 Základní rámcové zdokumentování zjevení ve Fatimě

Fatima patří mezi nejnavštěvovanější křesťanská svatá místa. Šesti zjevením Panny Marie předcházela nejdříve v roce 1915 tři nejasná zjevení anděla a po této duchovní i psychické přípravě malých vizionářů došlo ke zjevení Královny posvátného růžence ukončenému slunečním zázrakem.

2.1 Místo zjevení

Ke zjevení Panny Marie došlo v údolí Iria (Cova da Iria) u vísky Aljustrel nedaleko portugalského městečka Fatima. Její název není portugalský ani španělský, ale pochází z arabštiny a je pojmenována po manželce rytíře Don Gonzalo, jenž ve 12. století vlastnil okolí Fatimy.³⁵ Manželka původem arabské národnosti souhlasila se sňatkem a přijetím křesťanské víry. Fatima byla obyčejná a ničím se nelišila od jiných obcí ve střední Portugalska. Je vzdálená asi 100 kilometrů severně od hlavního města Portugalska Lisabonu. Malá vesnička Aljustrel je chudá horská vesnička a místní obyvatelé se živili převážně zemědělstvím. Kolem roku 1917 nebylo na místě zjevení, kromě několika křovin, stromů a několika políček, jen kamení a trochu trávy.³⁶ Z neúrodné půdy získávali ke skromnému životu pšenici a kukuřici. Bylo zvykem, že malé děti museli pomáhat při obživě rodiny. Většinou pásli ovce na okolních pastvinách. V kraji, s nedostatkem vody, bylo potřeba ve vápencových skalách vybudovat cisterny k zachytávání dešťové vody. V blízkosti všech domů byly stáje pro ovce a jiná hospodářská zvířata.³⁷ Pro svou nehostinnost bylo území v té době prakticky neznámé. Obec Aljustrel patřila do farnosti Fatima a proto je také Fatima

³⁵ B. REJNUŠOVÁ, *Poutní místa Evropy*, s. 29.

³⁶ W. E. MANTKE, *Zjevení Panny Marie ve Fatimě*, s. 6.

³⁷ P. DOKLÁDAL, *Fatima a Panna Maria na koci druhého tisíciletí*, s.10.

považována za místo události. Farní kostel byl zasvěcen Svatému Antonínu z Padovy³⁸. V době zjevení spravoval farnost farář Boishinha.

2.2 Doba zjevení a její kulturní kontext

Od počátku 20. století bylo Portugalsko zmítáno vlnou revolucí. V roce 1910 je král Manuel II. donucen opustit zemi a byla nastolena republika. Od roku 1911 do roku 1926 se ve vedení země vystřídal osm prezidentů, třicet čtyři vlád a došlo k dvaceti povstáním. V zemi zavládl chaos a nejistota. Stát je neúměrně zadlužen a dochází k pádu měny. V roce 1912 začal platit zákon o odluce církve od státu. Proticírkevními zákony chtěla vláda katolickou církev oslabit a během dalších dvou generací se chystala křesťanství vymýtit úplně. Byly zrušeny diplomatické styky s Vatikánem, následně vláda přistoupila ke zrušení klášterů a seminářů. Pro kněžské svěcení udělovalo souhlas ministerstvo spravedlnosti. Církevní majetek byl zabaven. Podle slov papeže Pia XII. je země ztracena v protikřesťanské a protinárodní vichřici, odchýlila se od kursu svých tradic a žene se bez naděje na záchranu k nevyhnutelné katastrofě. Vypuknutím 1. světové války v roce 1914 se stal úděl obyvatel ještě beznadějnější.³⁹ Přesto všechno si obyvatelé Fatimy zachovali živou víru. Ještě před počátkem zjevení bylo v kraji zvykem modlit se každý den růženec. I malé děti, které ještě nechodily do školy se růženec uměli modlit. Tvrdá práce velmi stmelovala rodiny, udržovali se staré zděděné zvyky a kvetl rozmanitý folklor. Děti byly přísně vychovávány k víře, ale na vzdělání nebyl kladen velmi silný důraz. Podle tehdejších zákonů byla školní docházka povinná od 6 do 16 let a byla na tři roky, každý ji musel absolvovat, ale odsouvala se na pozdější dobu z důvodů potřeby pomocné pracovní síly v hospodářství. Hry dětí byly prosté a jednoduché, způsoby her se měnily podle ročních období. Hrály na fanty, házely na cíl, hrály si s kamínky, obručí či knoflíky. Oblíbené byly také karetní hry. Vesnickému životu neodmyslitelně patřily lidové zábavy s tancem. Pořádaly se zvláště v masopustním období v kruhu spřátelených rodin a mezi nejaktivnější účastníky patřila samozřejmě mládež. Tyto sešlosti bývaly zakončeny slavnostním jídlem.⁴⁰ Večery se trávily v domech při ručních pracích a rozhovorech. V roce zjevení ztratila válka na dynamice, ale situace se stále

³⁸ Kazatel narozený v Lisabonu roku 1195, kanonizován roku 1232. Srov. D. ATTWATER. *Slovník svatých*, s. 53.

³⁹ P. DOKLÁDAL, *Fatima a Panna Maria na koci druhého tisíciletí*, s. 9.

⁴⁰ M. F. SILVA, *Pasáči z Fatimy*, s. 86.

neuklidňovala. Lidé si přáli konec války a konec pronásledování církve. Když v květnu 1917, Portugalsko které bylo ve válce od roku 1916 na straně Anglie a Francie, papež Benedikt XV. vydává mírové poselství válčícím státům, jimž naléhavě žádá ukončení války. Žádný z představitelů bojujících států nezareagoval, vyjma rakousko-uherského císaře Karla Habsburského. Do této situace přichází návrh nebeského řešení skrze Fatimu. Boží iniciativa byla přijata s neskrývaným nadšením a vlila do srdcí lidí naději.

2.3 Vizionáři a jejich rodinné zázemí

Vyvolenými zprostředkovateli Mariiných poselství se stali Lucia dos Santos a její sestřenice Hyacinta a bratranec František Marto. Žili poklidným životem typickým pro zdejší kraj, obklopeni láskou rodičů a sourozenců, přestože museli pomáhat při zemědělských pracích, si našli i čas na obyčejné dětské hry. Ani jedno z dětí před počátkem zjevení ještě nenavštěvovalo školu. Lucie však už přistoupila k 1. svatému přijímání a pro své malé příbuzné se stala učitelkou katechismu. Obě rodiny žily v dobrých vztazích se sousedy z vesnice. Byly ochotni jak to v těžkých podmínkách bývá, si mezi sebou ochotně vypomoci. Místo zjevení Cova da Iria⁴¹ znali jménem pouze vlastníci zdejších pozemků.

Lucia, dcera Antinia a Maria Rosy dos Santos, se narodila 22. března 1907, jako nejmladší ze sedmi sourozenců, byla svými rodiči od nejútlejšího dětství vychovávána s láskou a trpělivostí i s potřebnou dávkou přísnosti. Oba rodiče velmi dbali o náboženskou výchovu svých dětí a svědomitě plnili své náboženské povinnosti a přes svou těžkou práci si našli čas pro své děti. Oba žili ve vzájemné shodě a žádné rozhodnutí neudělali jeden bez druhého. Matka byla v kraji vyhlášenou ošetřovatelkou a rádkyní pro lidi postižené nemocí. Nepřipouštěla, aby její děti byly rozmarné a nedůtklivé. Ve chvílích volna vyučovala své děti i sousedy náboženství. Neměla ráda klepy a pomluvy a ani vulgární chování. Ve svém domě spolu s Lucií pečovala o děti sousedů, jejichž matky musely na pole. Do konce života pochybovala o pravosti zážitků své dcery. Otec byl rozvážný člověk, plný optimismu a dobré nálady, nade vše miloval svou ženu i děti, a s odvahou čelil těžkostem, které tvrdý rolnický život přinášel. Měl rád rodinný klid a těžce nesl rozruch vzniklý kolem jejich rodiny v době

⁴¹V překladu znamená Údolí míru.

zjevení. Pro své děti byl příkladem pokory a spravedlnosti. Rodina vlastnila několik pozemků a fíkovníkový sad. Na rozdíl od své manželky brzy uvěřil, že zjevení přijímaná jeho dcerou mají nadpřirozený charakter. Přesto se snažil dceru přesvědčit, aby přiznala, že si vše vymyslela. Se souhlasem obou rodičů vstoupila v osmnácti letech do řádu karmelitek v klášteře Coimbře a přijala jméno Maria Lucia de Jesus Neposkvrněného Srdce. Její povinnost, jako nejmladšího dítěte z rodiny, postarat se o své stárnoucí rodiče, převzala ochotně její starší sestra Marie. Do konce života žila v klášteře, kde 13. února 2005 ve věku 98 let skonala.⁴² Dne 14. února 2008 prefekt Kongregace pro blahořečení a svatořečení kardinál Jose Savaira Martins oznámil rozhodnutí papeže Banedikta zkrátit pětileté období od úmrtí do zahájení beatifikačního procesu stanovené církevním právem a zahájit diecézní proces blahořečení sestry Lucie již tři léta po jejím skonu.

Olympia de Jesus a Manuel Pedro Marto, byli rodiče Františka narozeného 11. června 1908 a jeho sestry Hyacinty narozené 10. března 1910.⁴³ Byli nejmladší ze sedmi sourozenců a rodiče věřili, že manželství se může stát cestou ke svatosti a odhodlaně prožívali sebedarování rodině. Svě děti učili lásce, pravdě a soucitu s potřebnými a stejně jako rodiče Lucie dbali o duchovní život svých dětí. Matka pečlivě formovala osobnosti svých dětí a snažila se je uchránit špatných vlivů některých dětí z vesnice. V době zjevení se matka snažila u svých dětí odhalit případný klam, ale před lidskou zlobou je byla připravena chránit i za cenu vlastního života. Těžce nesla předčasnou smrt svých čtyř dětí. Otec byl při výchově dětí náročný, dbal o klid a pořádek v domě, jednal moudře a vhodným způsobem je napomínal. Věřil v pravost zjevení od počátku. Hyacinta měla nedůtklivou povahu a při hře se často urazila, ale měla soucitné srdce a ráda pomáhala ostatním dětem. Milovala Ježíše Krista a byla ochotna pro něho udělat vše. Stejně jako ostatní děti jejího věku si ráda hrála. S nadšením naslouchala Lucii při výuce katechismu a toužila brzy přistoupit ke svatému přijímání. Hyacinta měla od útlého věku slabé zdraví.⁴⁴ Zemřela po velkém utrpení 20. února 1920 na následky zápalu plic. František byl odvážný chlapec, ale jeho odvážnost často neodpovídala věku. Byl upřímný, nedokázal klamat, při hře ustupoval ostatním dětem, protože byl klidné povahy a nechtěl vyvolávat spory. Nechyběl mu smysl pro humor. Byl pokorný, vážil si rodičů a starších a i v dětství se poctivě řídil hlasem svého svědomí. Každému ochotně pomáhal a za svou ochotu nečekal poděkování. Prožitá zjevení v něm

⁴² M. F. SILVA, *Pasáči z Fatimy*, s. 32-63.

⁴³ P. DOKLÁDAL, *Fatima a Panna Maria na konci druhého tisíciletí*, s. 27.

⁴⁴ L. KONDOR, *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 20-26.

podnítila hlubokou touhu po modlitbě. Zemřel na následky španělské chřipky 4. dubna 1919. Jejich blahořečení proběhlo 13. května 2000, za přítomnosti sestry Lucie.

Lucie byla od nejtělejšího dětství velice vnímavá a inteligentní.⁴⁵ Od svých sourozenců se naučila modlitby i lidové písně a tance. Její matka se domnívala, že její dcera může přistoupit k prvnímu svatému přijímání, i když ještě nedovršila sedmý rok věku. Svou dceru na přijetí svátosti připravovala pečlivou výukou katechismu. Při závěrečné zkoušce dětí před prvním svatým přijímání znala Lucie odpověď na všechny otázky. Místní farář však pro Luciin nízký věk nedoporučoval, aby tak mladičká přistoupila ke stolu Páně, a navrhoval nejméně roční odklad. Přímluvou otce Franciska Cruz, který přišel do Fatimy vypomáhat se zpovídáním, byla nakonec naplněna Luciina touha po setkání se svátostným Spasitelem. Po této události bylo samozřejmostí, že se pro obě děti postupně stávala učitelkou ve víře. Tato výuka pokračovala i poté, když nastala Lucii povinnost pomoci v hospodářství. Hyacinta a František si vyměnili od rodičů, že pro své náboženské vzdělání musí chodit společně s Lucií na pastvu, kde se ve volných chvílích vzdělávali. Toho dne 13. května si vybrali pro pastvu náhodou pozemek Luciiných rodičů Cova da Iria.

2.4 Průběh zjevení

Po dlouhé cestě došli kolem poledne do doliny Iria. Po modlitbě růžence si začali společně hrát, když je náhle vyděsil jasný záblesk. Zprvu se domnívali, že se blíží bouře, ale nebe bylo jasné a nic tomu nenasvědčovalo. Děti se ale pro jistotu rozhodly sehnat ovce a pomalu se vracet k domovu. U velkého dubu při cestě se znovu zablesklo a o několik kroků dál se nad malým doubkem vznášela paní v bílém, jasnější než slunce a zářící světlem, jež je obklopovalo, když se přiblížily. První jejich reakcí byl strach a úžas. Strach neplynul z přítomnosti krásné paní, ale pouze ze zvuku hromu, který slyšely. Děti ji začaly nazývat krásná paní. Po chvíli na ně paní laskavě promluvila a konejšila je stejně, jako Ježíš při

⁴⁵ Papež Benedikt XVI. ve své předmluvě k rozhovorům se sestrou Lucií vizionářku označuje jako člověka s inteligencí srdce. Srov. T. BERTONE, *Die Seherin von Fatima*, s. 12.

různých příležitostech uklidňoval své apoštoly.⁴⁶ Řekla „*nebojte se neudělám Vám nic zlého*“⁴⁷ a svou výzvu ještě jednou opakovala. Lucie se osmělila a zeptala se odkud paní přichází. Dostala odpověď že přichází z nebe. Otázala se jí, co si žádá. Odpověděla jim, že je přišla požádat, aby na stejné místo přicházely po dalších šest měsíců 13. dne ve stejnou dobu. Na závěr rozhovoru upozornila děti na utrpení, jemuž budou vystaveny. Až později se dozvedí, kým paní je a co si od nich přeje. Před svým odchodem zpět vyzvala ke každodenní modlitbě růžence za mír a konec války. František Pannu Marii viděl, ale neslyšel, tak proto mu Lucie musela přetlumočit, co jim paní řekla. I to, že paní slíbila, že všichni tři přijdou do nebe. Ze svého zážitku se jen pomalu vzpamatovávaly a dohodly se na zachování mlčení o událostech toho dne. Hyacinta však svůj slib porušila ještě téhož večera. Tajemství svěřila své matce, ale ta zprvu vyprávění své dcery nevěnovala mnoho pozornosti. Je přirozené, že se záhy o celé události dozvídá i matka Lucie a tím se vizionářka dostává do svízelné situace. Snažila se usvědčit dceru ze lži a žádá v této věci o pomoc i místního faráře.

Druhé zjevení se uskutečnilo na svátek patrona farnosti svatého Antonína 13. června. Dospělí byli přesvědčeni, že děti upřednostní veselí poutní slavnosti, před setkáním s krásnou paní a tím bude vše skončeno. Děti ale rozhodně nechtěly promeškat své výjimečné setkání. Vydal se na místo zjevení a na cestě je doprovázelo kolem osmdesáti dospělých, toužících poznat pravdu. Po společné modlitbě růžence s přítomnými poutníky děti opět viděly záblesk. Vizionáři před dubem pokleklí a ostatní je napodobili. Panna Maria žádala, aby příštího měsíce přišly znovu. Opětovně vybízela k modlitbě růžence, chtěla aby se pasácci naučili číst. Před jejím odchodem znovu prosily paní, aby je vzala s sebou do nebe a ta odpověděla, že již brzy za ní půjdou Hyacinta a František, ale Lucie musí nejprve ve světě rozšířit úctu k Mariinu neposkvřnému srdci. Také slíbila Lucii, že ji během celého jejího života poskytne pomoc a ochranu. Po těchto slovech vyšel z jejích rukou paprsek jasného světla. Po návratu následoval pohovor s místním farářem, jenž se domníval, že zjevení nepochází od Boha, ale může být dílem ďáblovým, což Lucii velmi rozrušilo.

V den třetího zjevení, 13. července se na místě shromáždilo asi dvě stě až tři sta lidí. Je pochopitelné, že matky vizionářů se obávaly o bezpečnost svých dětí. V průběhu zjevení bylo dětem odhaleno Fatimské tajemství. Na opětovnou žádost, aby jim sdělila svou identitu, jim

⁴⁶ Srov. Mt. 10,26. Stejnou výzvu adresoval v den svého zvolení poutníkům shromážděným na náměstí svatého Petra také papež Jan Pavel II.

⁴⁷ M. F. SILVA, *Pasácci z Fatimy*, s. 139-140.

oznámila, že tak učiní při posledním šestém zjevení a přislíbila na tentýž den také zázrak, který potvrdí pravost událostí.

Dne 13. srpna odvezl místní hejtman děti do okresního města, aby zabránil jejich setkání s paní. Sliby i výhrůzkami se snažil od dětí získat obsah tajemství a když neuspěl nechal je dokonce odvést do místního vězení. Nakonec ale rezignoval a děti propustil. Srpnové zjevení se proto uskutečnilo následující neděli 19. srpna⁴⁸ v podvečer ve Valinhos, kde Lucie opětovně prosila o uzdravení několika nemocných a paní od nich požadovala modlitby a oběti.

V den pátého zjevení 13. září se museli vizionáři prodírat velkým zástupem lidí, kteří úpěnlivě prosili, aby přednesli Panně Marii jejich úmysly. Děti přednesly jejich prosby a paní jim odpověděla, že některé uzdraví a jiné ne a v říjnu udělá zázrak, aby lidé uvěřili.

Před posledním zjevením 13. října od časného rána vydatně pršelo, ale ani špatné počasí neodradilo zástupy poutníků toužící se zúčastnit závěrečné události. Lucie vyzvala přítomné, aby při modlitbě růžence zavřeli své deštníky. Poté se zjevila Panna Maria a představila se jako Maria královna růžence a chtěla, aby na místě zjevení byla postavena kaple. Pak skrze Lucii oznámila, že konec války se blíží. Ta opět předložila množství proseb. Maria si přála, aby se lidé napravili, žádali o odpuštění a aby ustaly urážky Boha, jenž byl již tolik urážen. Při odchodu nebeská návštěva vyvolala sluneční zázrak. *„Slunce se podobalo zářícímu disku se zřetelnými obrysy, zářícímu, ale nenamáhajícímu oči. Vypadalo, že je utvořeno ze záře tak čiré a duhově měňavé, že připomínalo orientální perlu.”*⁴⁹

2.5 Poselství Fatimy

Dne 13. července 1917, bylo fatimským vizionářům sděleno poselství s nařízením, aby děvčata nikomu, kromě Františka jeho obsah prozatím nesdělovala. Jeho obsah se setra Lucie rozhodla odtajnit postupně. První dvě části byly odhaleny v roce 1941. Třetí část poselství sestra Lucie sepsala v roce 1944 na příkaz biskupa z Leirie. Nejdříve bylo tajemství uchováno

⁴⁸ Lucie se mylně domnívala, že ke zjevení došlo hned den jejich návratu 15. srpna. Srov. L. KONDOR, *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 169.189.

⁴⁹ M. F. SILVA, *Pasáči z Fatimy*, s. 226.

v archivu biskupství, ale v roce 1957 bylo se souhlasem sestry Lucie převezeno do tajných archivů ve Vatikánu.⁵⁰

V první části Panna Maria dětem ukázala peklo. Vidění pekla popisuje sestra Lucie ve svých vzpomínkách takto:

*V tom ohni byli ďáblové a duše, podobné průhledným a černým nebo bronzovým žhavým uhlíkům v lidské podobě; vznášely se v tom požáru zmítány plameny, které z nich šlehalo spolu s mraky kouře, padaly na všechny strany jako jiskry při obrovských požárech, bez tíhy a rovnováhy, za bolestného a zoufalého volání a nařkání, které vzbuzovalo úděs a rozechvívalo hrůzou. Ďáblové se vyznačovali hrůznými a šerednými podobami odporných, neznámých zvířat, byli však průhlední jako černé řeřavé uhlíky.*⁵¹

Toto vidění je velmi vyděsilo a hledali útočiště u Panny Marie, která jim se smutkem řekla: „Viděli jste peklo.....“.⁵² Je božím přáním rozšířit ve světě úctu k Neposkvrněnému srdci Panny Marie, aby se hříšníci zachránili, pokud se tak nestane přijde v průběhu pontifikátu Pia XI. ještě strašnější válka.

Obsahem druhé části je Mariina žádost o zasvěcení Ruska i světa jejímu Neposkvrněnému Srdci a prosba o smírné svaté přijímání každou první sobotu v měsíci. Pokud bude její výzva naplněna, Rusko se obrátí a nastane doba míru. V případě, že její výzva nebude přijata, Rusko rozšíří své bludy po světě a přijde pronásledování církve a papež bude velice trpět. Ale nakonec Mariino neposkvrněné srdce zvítězí.⁵³ Portugalsku byla přislíbena zvláštní ochrana v průběhu nadcházející války.

Třetí a nejdéle utajovaná část tajemství obsahuje proroctví o mučednictví mnoha svědků víry. Podle popisu sestry Lucie se po druhé části zjevil po levé ruce Panny Marie anděl s ohnivým mečem a vyzýval k pokání. Poté dětem ukázal obraz, který sestra Lucie popisuje takto:

V oslnivém světle, kterým je Bůh, jsme viděli „podobně, jako když se lidé vidí v zrcadle, kolem kterého procházejí“, bílé oblečeného biskupa „vytušili jsme, že je to Svatý otec“. Další různí biskupové, kněží, řeholníci a řeholnice vystupovali na strmou horu, na jejímž vrcholku byl velký kříž z hrubých kmenů, jako z korkového dubu s kůrou; dříve než sem Svatý otec dospěl, procházel velkým polorozbořeným městem, rozechvělý, s kolísavým krokem, zkroušený bolestí a trýzní se modlil za duše mrtvol, které na cestě potkával; když došel na vrchol hory a padl na

⁵⁰ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, [online], in *Fatimské poselství*, s. 3, dostupné z: <http://www.radiovaticana.cz>

⁵¹ L. KONDOR, *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 167.

⁵² Tamtéž, s. 167.

⁵³ M. F. SILVA, *Pasáči z Fatimy*, s. 168-169.

*kolena u paty velkého kříže, byl zabit skupinou vojáků, kteří na něho vystřelili několik ran z pušek, několik šípů; stejně tak zemřeli jeden za druhým ostatní biskupové i kněží, řeholníci, řeholnice a různé světské osoby, muži i ženy různých tříd a postavení. Pod dvěma rameny kříže stáli dva andělé, každý s křišťálovou nádobou v ruce, zachycovali krev mučedníků a zalévali jí duše, které se přibližovaly k Bohu.*⁵⁴

Po té co Panna Maria svěřila dětem obsah tajemství, požádala, aby při modlitbě růžence po každém desátku opakovaly prosbu: „*Ó můj Ježíši, odpusť nám naše hříchy, uchraň nás pekelného ohně a přiveď do nebe všechny duše, zvláště Ty, které toho nejvíce potřebují.*”⁵⁵

Podle teologického výkladu kardinála Ratzingera z roku 2000, byla sestra Lucie přesvědčena, že její vidění ukazuje na boj ateismu a komunismu, proti církvi a zobrazuje velké utrpení křesťanů v průběhu 20. století. V roce 1937 se sestra Lucie prostřednictvím svého zpovědníka a biskupa z Leirie obrátila na papeže Pia XI. se žádostí o zasvěcení Ruska Neposkvrněnému Srdci Panny Marie ve spojení se všemi biskupy světa. Svou žádost znovu zopakovala v osobním dopise zaslaném Svatému otci v prosinci 1940. V roce 1944 zapečetili obálku s třetím tajemstvím, sepsanou na popud biskupa José Alveše Correie da Silva, kterou poté odevzdali na biskupství, kde byla uschována do dubna 1957. Za pontifikátu Pia XII., který se s obsahem dokumentu nikdy podrobně neseznámil, byla převezena do tajných archívů ve Vatikánu. Za pontifikátu papeže Jana XXIII., který byl s obsahem poselství obeznámen, se po dlouhém přemýšlení rozhodl dokument opět uložit do vatikánského archivu a stejně se zachoval i papež Pavel VI., poté co si jeho text přečetl v roce 1965. Přání Panny Marie zasvětit svět jejímu Neposkvrněnému Srdci vyhověl Jan Pavel II. o slavnosti seslání Ducha svatého 7. června 1981. Tento úkon zopakoval o rok později ve Fatimě a ještě jednou v duchovním sjednocení se všemi biskupy světa 25. března 1984, o slavnosti Zvěstování Páně. Poslední část Fatimského poselství byla zveřejněna u příležitosti blahorečení Hyacinty a Františka 13. května 2000 na náměstí Svatého Petra v Římě za přítomnosti sestry Lucie. Zveřejnění připravil papež Jan Pavel II. ve spolupráci s prefektem kongregace pro nauku víry kardinálem Josefem Ratzingerem a státním sekretářem kardinálem Angelo Sodánem. Na konci velkého jubilea 2000 se na papeže Jana Pavla II. i kardinála Ratzingera snesla nová vlna otázek ze strany světových medií ohledem celistvosti a úplnosti třetí části fatimského tajemství, zveřejněného v květnu. Oba stále znovu zdůrazňovali

⁵⁴ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, [online], in *Fatimské poselství*, s. 17, dostupné z: <http://www.radiovaticana.cz>

⁵⁵ L. KONDOR, *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*, s. 169.

kompletnost materiálů a jejich pravdivost. Mezi novináři rovněž vyvstaly spekulace o znovu sjednocení křesťanského Východu a Západu obsaženém ve fatimském proroctví. Jan Pavel II. tyto spekulace nikdy nepotvrdil, ale zároveň dodal, že pevně věří v možný smír mezi katolickou a pravoslavnou církví i svou důvěru ve velkou přímluvu Matky Boží pro snahy o jednotu.⁵⁶

2.6 Zkoumání autenticity zjevení

Jako ve všech ostatních případech byla církev i v tomto případě zdrženlivá a skeptická, proto bylo nutné dlouhé a podrobné zkoumání. Po uznání autenticity v roce 1930 sehrály fatimské události nemalou úlohu v životě církve. Pro místní diecezi bylo toho dne také oficiálně povoleno uctívání Panny Marie z Fatimy. Biskupovo rozhodnutí potvrdil 1. října 1930 i Řím.⁵⁷ Oficiální povolení kultu Panny Marie Fatimské pro celou církev bylo vysloveno papežem Pavlem VI. u příležitosti padesátého výročí fatimských zjevení 13. května 1967.⁵⁸ Představíme chronologicky vývoj vztahů církevních autorit k tomuto fenoménu.

2.7 Postoj církve

První prověřování zjevení vedl fatimský farář Manuel Marques Ferreira na místní faře 17. května 1917, ale nejevil o ně příliš velký zájem. Výslech malých pasáček probíhal v přátelské atmosféře. Svou zprávu o průběhu výslechů odeslal místnímu biskupovi 6. srpna 1918. Ještě v roce 1920 byl portugalský kardinál k událostem v dolině Iria skeptický. První komise za účelem prozkoumání fatimských událostí byla sestavena z řad profesorů, diecézních i řádových kněží v květnu 1921 pod vedením biskupa z Leiria a pracovala osm let. Svou závěrečnou zprávu dokončila 14. dubna 1929. Za hodnověrné bylo fatimské zjevení

⁵⁶ M. HESEMANN, *Das Fatima geheimnis*, s. 280.

⁵⁷ P. DOKLÁDAL, *Fatima a Panna Maria na konci druhého tisíciletí*, s. 15.

⁵⁸ W. MANTKE, *Zjevení Panny Marie ve Fatimě*, s. 31.

prohlášeno 13. října 1930, když biskup dieceze Leiria před 100 000 věřícími prohlásí: „*Vize, kterou děti v údolí Iria farnost Fatimy Dieceze Leiria, onoho 13., od května do září 1917 měli, budou prohlášeny za hodnověrné*”.

Pius XI. nereaguje na prosby biskupa z Leirie, jenž se snaží naplnit přání Panny Marie o zasvěcení světa jejímu Neposkvrněnému Srdci tlumočené sestrou Lucíí.

V roce 1939 je zvolen papežem Pius XII. V průběhu jeho pontifikátu sestra Lucie zapisuje své vzpomínky. Luciini zpovědníci opět žádají o splnění prosby Královny posvátného růžence. V roce 1942 nechává Pius XII. kardinála Schustera zveřejnit první dvě části fatimského tajemství a zároveň vydává pokyn ke korunovaci paní z Fatimy. V roce 1944 sestra Lucie zaznamenává písemně třetí část tajemství. V roce 1946 za přítomnosti papežského legáta je ve Fatimě uskutečněna slavnostní korunovace. V roce 1950, kdy bylo vyhlášeno dogma o nanebevzetí Panny Marie, bylo papeži dáno znamení v podobě Slunečního zázraku, téhož jaký byl pozorován ve Fatimě. V červnu 1952 posílá sestra Lucie do Vatikánu další výzvu. V roce 1957 sestra Lucie zaslala do Vatikánu dopis prostřednictvím hraběnky Olgy de Cadaval se žádostí o zachování třetí části fatimského tajemství v tajnosti až do roku 1960.⁵⁹

Papež Jan XXIII. zvolený v roce 1958 na Petrův stolec se už jako kardinál dobře seznámil s fatimským tajemstvím, když do Fatimy doprovázel skupinu poutníků. Dne 8. října 1961 prosí papež poutníky mířící na oslavy do Fatimy, aby u Panny Marie prosili za zdar a požehnání pro II. ekumenický vatikánský koncil.

V průběhu II. vatikánského koncilu dostává papež Pavel VI., jenž byl zvolen v roce 1963, do rukou petici s podpisy více než pěti sty přítomných biskupů, v níž žádají naplnění přání Panny Marie o zasvěcení světa jejímu Neposkvrněnému Srdci v jednotě se všemi katolickými biskupy světa. Dále pak 21. listopadu 1964 uděluje papež Panně Marii titul Matka církve a prosí ji o požehnání pro koncil i církev a při této příležitosti uděluje fatimské svatyni zlatou růži. V roce 1967 se papež vydává na jednodenní pastorační cestu do Fatimy.

V červenci roku 1977 vykonal kardinál Luciani pouť do Fatimy a v srpnu následujícího roku se stává 163 nástupcem svatého Petra a přijímá jméno Jan Pavel I.⁶⁰ Patřil mezi velké ctitele fatimské Madony. Jeho pontifikát patří k nejkratším v historii, trval pouhých 33 dnů.

⁵⁹ C. KRAMER VON REISSWITZ, *Poslední tajemství z Fatimy*, s. 47.

⁶⁰ C. RENDINA, *Příběhy papežů, dějiny a tajemství*, s. 666-667.

Pontifikát jeho nástupce, papeže Jana Pavla II., zvoleného v říjnu 1978, byl velmi silně spjat se zjevením a poselstvím naší Paní z Fatimy. Polský papež byl již od dětství formován úctou k Matce Boží, protože mu zastupovala jeho vlastní matku, kterou ztratil v raném věku. Spojení mezi ním a Fatimou se stalo zvláště viditelným po atentátu, který byl na něho spáchán v den výročí fatimského zjevení 13. května 1981⁶¹. Hned druhý den po atentátu si nechal do nemocnice přinést obálku s obsahem třetího fatimského tajemství. Sám papež přiznává, že před atentátem o Fatimě mnoho nevěděl, ani o ní nepřemýšlel.⁶² Během svého pobytu v nemocnici velmi pozorně studuje dokumentaci o fatimských událostech a dochází k závěru, že biskupem v bílém, o němž se zmiňuje třetí tajemství, je on sám. Lucie vyjadřuje svůj souhlas s tvrzením Jana Pavla II., že fatimské poselství předpovědělo atentát na jeho osobu.⁶³ Papež několikrát veřejně opakuje, že za záchranu svého života vděčí Božímu milosrdenství a ochraně Matky Boží Fatimské. Krátce po svém propuštění z nemocnice se rozhoduje naplnit přání Královny posvátného růžence a zasvětit Rusko i svět jejímu Neposkvrněnému Srdci. Na první výročí atentátu se skutečně odebral na pouť do Fatimy. Jako výraz vděčnosti daroval svatyni projektil, kterým byl zraněn. V kázání zdůrazňoval a upozorňoval na zlo ohrožující moderního člověka a poukázal na mocnou ochranu přicházející od Ježíšovy Matky. Na konci slavné mši svaté přednáší slova zásvětné modlitby, napsané pouze pro tuto chvíli. Krátce na to je prostřednictvím nuncia z Lisabonu sestra Lucie dotázána, zda vše proběhlo podle přání nebeské Matky. Setra Lucie upozorňuje, že během zasvěcení nebyl papež sjednocen se všemi biskupy světa a v dopise papeži sděluje, že zasvěcení nebylo v plné shodě s Mariinými slovy. Dne 25. března 1984⁶⁴ papež v Římě obnovuje zasvěcení světa ve spojení se všemi biskupy a za přítomnosti originální sochy Panny Marie z Fatimy. Mnoho teologů, mezi nimi i profesor René Laurentin, bylo přesvědčeno, že papež se nemůže tak velmi podřizovat jednomu soukromému zjevení. V roce 2000 požádal papež kardinála Josefa Ratzingera, prefekta Kongregace pro nauku víry, aby u příležitosti blahořečení pasáček Hyacinty a Františka připravil ke zveřejnění třetí část tajemství. Umírá v roce 2005 dva měsíce po skonu sestry Lucie.

⁶¹ Jan Pavel II. osobně připravil modlitbu, kterou charakterizoval jako „úkon odevzdání“. Z důvodu rekonvalescence po atentátu se 13. května nemohl události zúčastnit, a byla jeho promluva odvysílána ze záznamu.

⁶² A. MIGUELOVÁ, *Fatimské tajemství a Jan Pavel II.*, s. 19.

⁶³ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, [online], in *Fatimské poselství*, s. 20, dostupné z: <http://www.radiovaticana.cz>

⁶⁴ Den na to Papež při obědě sdělil svému blízkému příteli, slovenskému biskupovi Pavlu Hnilicovi své přesvědčení: „*Medžugorie je pokračováním Fatimy, je to naplnění Fatimy.*“ (S. ODER a S. GAETA, *Proč svatý?*, s. 155.)

Jeho nástupcem se stává někdejší kardinál Josef Ratzinger, jenž si zvolil jméno Benedikt XVI. Jako papež navštívil Fatimu v šestém roce svého pontifikátu u příležitosti 93. výročí fatimských zjevení dne 13. května 2010. Přítomným připomněl blahoslavené pasáčky Hyacintu a Františka i služebnici Boží sestru Lucii a vyznal se z hluboké lásky k Panně Marii, kterou s nimi sdílí. V homilii zdůraznil, že poslání Fatimy stále není skončeno a znovu zde ožívá Boží plán s člověkem. Panna Maria přichází, aby skrze obrácení hříšníků přerušila řetěz nenávisti, násilí a teroru. Vyslovil svou touhu po brzkém naplnění předpovědi o vítězství Mariina Neposkvrněného Srdce. Při svém rozloučení s věřícími na generální audienci 24. února 2013 podtrhl roli Panny Marie v životě církve a prosil jí o její přímluvu pro církve, pro svého nástupce i pro sebe. Z rozhodnutí papeže proběhl od 11. října 2012 do 24. listopadu 2013 rok víry, jako připomínka 50. výročí zahájení II. vatikánského koncilu. Den slunečního zázraku ve Fatimě, 13. říjen, byl stanoven hlavním mariánským dnem roku víry. Po jeho abdikaci tento plán uskutečnil jeho nástupce.⁶⁵

Papež František zvolený 13. března 2013, krátce po svém nástupu na Petrův stolec požádal biskupa diecéze Leirie a kardinála z Rio de Janeira o zasvěcení svého pontifikátu Panně Marii Fatimské, kteří je vykonali 13. května 2013 ve Fatimě za přítomnosti členů světové rady Fatimského apoštolátu a mnoha tisíc poutníků. Podle jeho přání byla ve dnech 12. a 13. října na den mariánské úcty po třetí v historii Fatimy přivezena originální soška Panny Marie z Fatimy do Říma. Na konci nedělní mše svaté obnovil Svatý otec zasvěcení světa Neposkvrněnému Srdci Panny Marie. Těchto výjimečných dnů se zúčastnili členové Mariánských společenství z celého světa. Papež ve své promluvě přítomné vyzval, aby se v životě nechali Bohem překvapovat, stejně jako Maria.

K úplnému naplnění druhé části Fatimského tajemství vedla dlouhá cesta, přes úporné snahy sestry Lucie se velmi dlouho nedařilo přesně splnit Mariiny pokyny ohledně způsobu zasvěcení světa Jejímu Neposkvrněnému Srdci. Zasluhou ochoty Jana Pavla II. k naslouchání prosté řeholnici, jež neustále upozorňovala na nedostatečné plnění Mariiných požadavků, se v roce 1984 po sedmdesáti sedmi letech od zjevení, konečně podařilo uskutečnit zasvěcení světa přesně podle přání Nebeské Matky. Navzdory počáteční skepsi církve vůči Fatimě skrze houževnatost a neochvějnou víru sestry Lucie, která si vzala uskutečnění Mariiných slov za své životní poslání, s přispěním Ducha Svatého podařilo vše dovést k úplnému dovršení.

⁶⁵ RADIO VATIKAN, [online], in *Svatý otec zasvětil svět Neposkvrněnému srdci Panny Marie*, dostupné z: <http://www.radiovaticana.cz>.

3 Formy uplatnění fatimských výzev v duchovním životě

Slova přicházející z Fatimy jsou natolik oslovující, že během krátké doby vznikly skupiny, jejichž prostřednictvím se obsah poselství rozšiřuje po celém světě. Touha člověka po transcendentnu a duchovní hledání jsou přítomny v každém lidském srdci, i když si to neuvědomuje. Postupem času se ustálilo několik forem modliteb či společenství, které uvádějí do praxe výzvy poselství Panny Marie. Ty nejdůležitější z nich představím v této kapitole. Primární a nejpodstatnější místo při naplňování výzev Fatimy jistě zaujímá modlitba růžence, která je úhelným kamenem pro všechny programy či aktivity vzešlé v souvislosti s těmito mariánskými zjeveními. Vše co souvisí s Fatimským děním má podporu svatého Stolce a předních představitelů katolické církve.

3.1 Růženec jako ústřední bod Fatimského poselství

Modlitba růžence je jednou z nejstarších forem tradiční křesťanské modlitby. Slovo růženec pochází z latinského *rosarium* a v překladu znamená růžová zahrada. Podle legend je vznik modlitby růžence iniciativou svatého Dominika. V podobě jaké jej dnes známe vznikl někdy kolem roku 1400 n.l. a prostým věřícím nahrazoval modlitbu breviáře. Je bez sebemenších pochyb, že struktura růžence zvláště opakováním modlitby *Zdravas Maria* je ve shodě se všemi rysy křesťanské modlitby.⁶⁶ Značný rozmach modlitba růžence znovu zažívá v 19. století, kdy papež Lev XIII. mnoha svými listy povzbuzuje věřící k pravidelné a vytrvalé modlitbě růžence.⁶⁷ Je modlitbou kontemplativní, při opakování několika modliteb v ustáleném pořadí je možné meditovat nad událostmi Ježíšova života, jež jsou předkládány v růžencových tajemstvích. Skrze modlitbu procházíme v tajemstvích celým životem Ježíše

⁶⁶ Růženec, in S. DE FLORES a T. GOFI, *Slovník spirituality*, s. 1165.

⁶⁷ T. ŠPIDLÍK, *Prameny světla*, s. 431.

Krista i jeho Matky od okamžiku vtělení po oslavení na nebi.⁶⁸ Je vhodný pro osobní modlitbu i modlitbu ve společenství. Papež Pius XII. neúnavně a opakovaně volal po návratu modlitby růžence do rodin. Pokud se rodina společně modlí je blízko k dosažení míru a jednoty.⁶⁹ Katechismus katolické církve užívá k definici modlitby růžence slov papeže Pavla VI., který jej označuje jako za souhrn celého evangelia.⁷⁰ Okamžiky strávené s růžencem v ruce jsou pro moderního člověka vzácným okamžikem, kdy má možnost zamyšlení nad dějinami spásy i svými osobními dějinami. Růženci se věnuje mnoho církevních dokumentů. Tato mariánská modlitba provázela životem též blahoslaveného papeže Jana Pavla II. Ve výroční den svého zvolení veřejně vzpomínal na mnohé milosti, jež skrze tuto modlitbu na přímluvu Matky Boží obdržel. Patřila k jeho oblíbeným modlitbám.⁷¹ Svůj postoj potvrdil encyklikou *Rosarium Virginis Mariae* z roku 2002 vydanou u příležitosti ustanovení tajemství růžence světla a vyhlášení roku růžence od října 2002 do října 2003. Sám papež nosil růženec při sobě od útlého mládí omotaný okolo ruky, aby se jej kdykoli mohl začít modlit. Neztrácí nic ze své atraktivity ani v dnešní uspěchané době. Události ve Fatimě obohatily modlitbu růžence o takzvanou fatimskou prosbu přidávanou na přání Panny Marie po každém desátku. „*O, můj Ježíši, odpusť nám naše hříchy, uchraň nás od pekelného ohně, přived' do nebe všechny duše, zvláště ty, které Tvého milosrdenství nejvíce potřebují.*“⁷² V Čechách se běžněji užívá forma Pane Ježíši, místo O můj Ježíši. Podle přání Panny Marie se lidé měli každý den modlit růženec za mír, jen tak můžou zajistit klid pro celý svět. V tomto se Královna nebe vyjádřila naprosto jasně a nekompromisně. Modlitbou růžence se snažila nabídnout obyčejným lidem možnost k navázání bližšího vztahu s Bohem. Poselství Matky Boží představuje znamení spásy pro každého člověka i pro celé lidstvo. K dokonalému naplnění výzvy Panny Marie je třeba po vzoru fatimských pasáček spojovat modlitbu růžence s přinášením obětí Bohu. Znamená to pokání a odříkání za hříchy a urážky Neposkvrněnému Srdci Panny Marie. Pravá úcta k ní musí být spojená s pevnou vírou v Boha a upřímným obrácením.⁷³ Pokud se bude člověk zamýšlet nad svým jednáním a mít snahu o upřímnou nápravu svých činů, jsme na dobré cestě ke spáse světa. Tato tradiční forma spojuje prostou lidovou modlitbu s teologickou hloubkou a nabízí všem toužícím po Bohu, hlubší sjednocení prostřednictvím meditace nad tajemstvím Kristova života. Církev ji vždy považovala za jednu z nejmocnějších modliteb a ve chvílích kdy pominulo ohrožení byl příznivý obrat okolností

⁶⁸ P. PETERSILLO, *Křesťanství od A do Z*, s. 179

⁶⁹ G. AMORTH, *Mariánské inspirace*, s.130.

⁷⁰ *Katechismus katolické církve*, čl. 971.

⁷¹ J. BALÍK, *Objevit tajemství růžence*, s. 53.

⁷² L. KONDOR, *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*. s. 172.

⁷³ W. MANTKE, *Zjevení Panny Marie ve Fatimě*, s. 45.

přičítán právě modlitbě růžence. Také Panna Marie byla oslavována jako ochránkyně orodující za nás u Boha. Vede nás k odpovědnosti a posiluje naši odvahu postavit se životním situacím.⁷⁴ Vytrvalá modlitba růžence se stává mocným prostředkem k dosažení pokoje.

3.1.1 První soboty v měsíci

Svatý papež Pius X. již v roce 1912 vyhlásil plnomocné odpustky pro všechny věřící, kteří vykonají smírnou pobožnost na první sobotu v měsíci, věnovanou Neposkvrněnému srdci Panny Marie.⁷⁵ Byla to její zásluha, když svoji vírou vyplňovala beznaděj Bílé soboty a jako jediná očekávala vítězství svého Syna nad smrtí. Skrze svoji odvahu a víru byla oporou rozechvělým apoštolům a přítomným ženám. Zde se začíná její poslání Matky církve, které jí svěřil její umírající Syn. Na památku Mariiny neochvějné víry v nejistotě Bílé soboty se sobota stává dnem zasvěceným Matce Boží.⁷⁶ Svou výzvu k zavedení pobožností prvních sobot v měsíci k počtě Jejímu Neposkvrněnému Srdci pronesla Panna Maria dne 13. června 1917 při druhém zjevení v dolině Iria. Výzvu následně zopakovala sestře Lucii 10. prosince 1925 v klášteře v Tuy. Lucie záznam o této prosbě popisuje v dopise pro biskupa ve třetí osobě, aby byla zajištěna její anonymita. Všem, kdo podle přání svaté Matky pět po sobě jdoucích prvních sobot v měsíci na usmíření Mariina Neposkvrněného Srdce přijmou svátosti smíření a eucharistie, pomodlí se růžencem a po dobu čtvrt hodiny budou rozjímat o jejím Neposkvrněném Srdci, dává Panna Maria Velký příslib:

Bude s nimi v hodině jejich smrti.

V hodině smrti je zahrne všemi milostmi potřebnými pro spásu duše.

Nezemřou náhle nepřipraveni na setkání s Bohem.

Všichni z rodiny poznají Ježíše Krista.⁷⁷

⁷⁴ JAN PAVEL II., *Rosarium virginis Mariae*: Apoštolský list papeže Jana Pavla II. biskupům, kněžím a věřícím o modlitbě svatého růžence, s. 33-35.

⁷⁵ Zpravodaj římskokatolické farnosti Modřany, 2009, č. 1.

⁷⁶ G. AMORTH, *Mariánské inspirace*, s. 90-91.

⁷⁷ FATIMSKÝ APOŠTOLÁT V ČR. *Maria putuje zeměmi všech světadílů na konci druhého tisíciletí*, s. 32.

Nejsvětější Panna ke svému velkému příslibu ještě dodává: Každou první sobotu se uzavírají brány pekla, nikdo nebude zavržen. Brány očištění jsou otevřeny, mnoho duší přijde do nebe. To je dílo lásky Božího Syna, kterým jsou odměňovány duše, jež uctívají Mariino Neposkvrněné Srdce.⁷⁸

První zápis se žádostí o zavedení pobožnosti prvních sobot sestra Lucie z nevyjasněných příčin zničila, ale o několik dní později se rozhodla o svém vidění dopisem informovat svého zpovědníka. V únoru roku 1926 měla zjevení, ve kterém se jí zjevil malý Ježíš a připomněl jí, že ještě nesplnila žádost jeho Matky. Přáním Luciina zpovědníka bylo, aby Maria svou žádost Lucii často opakovala, aby tak i on získal fakta potvrzující autenticitu zážitku. Matka představená byla ochotna novou pobožnost zavést, ale neměla odvahu rozhodnout bez svolení zpovědníka. Při svém únorovém zjevení Ježíš sestru Lucii povzbudil tím, že samy s matkou představenou sice mnoho nezmohou, ale s jeho milostí dokážou vše. Přesto byl zpovědník stále přesvědčen zbytečností nové pobožnosti. Sestra Lucie začíná s velkým zápalem šířit novou formu pobožnosti, ale nechce aby se spojovala s její osobou.⁷⁹ Po čase se jí podařilo shromáždit malé společenství lidí praktikující pobožnost prvních sobot, aniž by byla odhalena její identita.⁸⁰ Velkou podporou pro rozšíření prvních sobot bylo rozhodnutí papeže Benedikta XV. potvrdit jejich smírný charakter a naplnil tím jednu část fatimského poselství. Dne 15. srpna 1942 se Ježíš zjevil služebnici Boží Konsolatě Betrone a ukázal jí Neposkvrněné Srdce své Matky. Žádal, aby bylo jeho Nejsvětější Srdce uctíváno vždy o prvních pátcích v měsíci a Neposkvrněné Srdce jeho Matky vždy o prvních sobotách v měsíci. Maria prostřednictvím sestry Lucie žádá, aby bylo Její Srdce uctíváno v průběhu pěti po sobě jdoucích prvních sobot. Ježíš však žádá skrze sestru Konsolatu o změnu na devět po sobě jdoucích prvních sobot, neboť si přeje, aby Srdce Jeho Matky bylo uctíváno stejně jako Jeho Nejsvětější srdce. Zvyšuje též počet příslibů milostí spojených s pobožností nověny prvních sobot v měsíci na smír urážek Neposkvrněného Srdce Panny Marie:

Všechno, co od mého Srdce vyprošují skrze Srdce mé Matky, jim udělím ještě během nověny, když o to prosí s důvěrou.

Ve všech životních okolnostech pocítí podporu a požehnání mé Matky.

⁷⁸ FATIMSKÝ APOŠTOLÁT V ČR. *Maria putuje zeměmi všech světadílů na konci druhého tisíciletí*, s. 32.

⁷⁹ Po vzoru sestry Markéty Maria Alacoque, která měla v letech 1673 až 1675 v pařížském klášteře Paray-le-Monial čtyři zjevení Ježíše, který ji vyzval, aby ve světě rozšířila úctu k Jeho Nejsvětějšímu Srdci. Duším, které po devět po sobě jdoucích prvních pátcích přijmou svaté přijímání na usmíření jeho srdce, příslibil mnohé milosti. Srov. D. ATTWATER. *Slovník svatých*, s. 264-265.

⁸⁰ M. F. SILVA, *Pasáči z Fatimy*, s. 304-309.

Mír, porozumění a láska zavládne v duších a rodinách.⁸¹

K významu pobožnosti prvních sobot může přispět i společensky výrazná osobnost v jejímž životě byla sobota často významná. K takovým patřil i poslední Rakousko-uherský císař blahoslavený Karel I. Podstatná část jeho životních událostí se stala právě v sobotu a ve spojitosti se svátky Matky Boží, které je sobota zasvěcená. Jeho cesta po uzavření svátosti manželství vedla do známého rakouského poutního místa Mariazell, aby si zde spolu s manželkou Zitou vyprosili pro svou rodinu ochranu a pomoc Marie. Na rakouský trůn usedl 21. listopadu 1917 ve svátek Zasvěcení Panny Marie v Jeruzalémě, krátce po ukončení fatimských zjevení. Následovaly další významné soboty jeho života. Biřmování, prohlášení plnoletosti, svatba, korunovace za uherského krále, v sobotu se vrátil poprvé do Uher z exilu a v sobotu se musel vzdát nároků na uherský trůn. V sobotu též přijel na ostrov Madeira a jeho pozemská pouť se uzavřela první sobotu měsíce dubna.⁸² Stejně jako životní pouť papeže Jana Pavla II., který císaře Karla v roce 2004 prohlásil za blahoslaveného.

V sobotní den Maria bolestně prožívala ztrátu svého jediného syna, přesto jako jediná s důvěrou očekávala vzkříšení. Tento den začíná plnit úlohu, kterou ji světil její Syn před svou smrtí na kříži, být duchovní matkou církve svého Syna i celého lidstva.⁸³

3.1.2 Zasvěcení Neposkvrněné Srdci Panny Marie

Úcta k Neposkvrněnému Srdci Panny Marie je hluboce spojena s Písmem svatým, zvláště s Lukášovým evangeliem, kde autor vyzdvihuje Mariino Srdce jako stánek rozjímání nad událostmi a tajemstvími provázejícími Ježíšův život (srov. Lk 2, 24-25).⁸⁴

Zasvěcení světa Jejímu Neposkvrněnému srdci patří mezi nejdůležitější žádosti přednesené Matkou Boží v průběhu fatimských zjevení. Naplnění její výzvy prošlo v průběhu let velmi složitým procesem. Dnes mnoho věřících zasvěcuje sebe sama či své rodiny

⁸¹ Další zaslíbení jsou uvedena v publikaci: FATIMSKÝ APOŠTOLÁT V ČR, *Maria putuje zeměmi všech světadílů na konci druhého tisíciletí*, s. 31-32.

⁸² MODLITEBNÍ LIGY CÍSAŘE KARLA ZA MÍR MEZI NÁRODY, [online], in Oficiální stránky, dostupné z: <http://www.cisarkarel.cz>

⁸³ *Kněžím, přemilým synům Panny Marie*, s. 406.

⁸⁴ L. GONZAGA DA FONSECA, *Fatima volá*, s. 198.

a domovy Mariinu srdci, aby žili pod její ochranou. V 17. století sv. Jan Eudes ve svých spisech opěvuje přečisté srdce Panny Marie a jeho slova jsou vděčně přijímána mariánskými ctiteli. Již v roce 1688 Papež Pius VII. oficiálně schvaluje liturgickou památku Neposkvrněného Srdce Panny Marie. Nedlouho poté je v Paříži založeno bratrstvo Nejčistšího srdce Panny Marie. Zásluhou bratrstva se tato úcta rychle šíří celou Evropou. Sestra Kateřina Laboure nechává podle pokynů Panny Marie razit zázračnou medailku na jejíž zadní straně jsou vyobrazena dvě srdce, Ježíšovo a Mariino. Skrže tento symbol jsou jejich srdce pro zbožnost věřících navždy spojena.⁸⁵ V roce 1855 je stanoven svátek Neposkvrněného Srdce Panny Marie. Za pontifikátu papeže Pia XII. se stává tento svátek závazný pro celou církev a byl slaven 22. srpna. Reformou liturgického kalendáře po II. vatikánském koncilu byl tento svátek změněn na nezávaznou památku a přeložen na sobotu po druhé neděli po seslání Ducha Svatého a tímto krokem bezprostředně navazuje na slavnost Nejsvětějšího Srdce Ježíšova.⁸⁶ Největší rozmach úcty Mariina Srdce bezpochyby nastal po zjevení Panny Marie ve Fatimě v roce 1917. Nejprve byl užíván termín „nejčistší srdce“, ale později jako odpověď na vyhlášení dogmatu o Neposkvrněném početí Panny Marie z roku 1854 se rozšířil pojem Neposkvrněné Srdce Panny Marie. Církev vidí v přečisté Panně Marii svůj vzor a ve zkouškách s úctou pozvedá oči k Ježíšově Matce a prosí o její přímluvu na své cestě k dokonalosti.⁸⁷ Úcta k Srdci Panny Marie je hluboce zakořeněna v historii křesťanské spirituality. Stává se pro ni nevyčerpatelnou studnicí duchovního života. Hlubokou oddanost Mariinu srdci nacházíme ve spiritualitě helftské, benediktinské, františkánské i dominikánské. Svatý František Saleský považoval Mariino Srdce za místo setkání lidských duší s Duchem svatým.⁸⁸ Podle definice dogmatické teologie je Mariino Srdce útočištěm pro celé lidstvo. Vychází tím z biblické tradice podle níž je srdce středem lidské bytosti a vychází z něj všechny myšlenky, city a pohnutky. Již Pius IX. při vyhlášení dogmatu o Neposkvrněném početí Panny Marie připomíná, že Svatá Panna své Srdce po celý svůj život otevírala Bohu skrže jeho Syna Ježíše Krista, stále připravena přijímat a plnit jeho vůli, jež byla pro Marii pramenem a střed její existence. Věřící vidí ve své matce svůj vzor pro život s Bohem a její srdce je pro člověka stále otevřené neboť tím naplňuje poslední přání svého Syna (srov. Jan 19, 26-27).⁸⁹

⁸⁵ G. AMORTH, *Mariánské inspirace*, s.113.

⁸⁶ M. WEIS, *Mariánské zrcadlo*, s. 109.

⁸⁷ *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, Gaudeum et Spes, čl. 61.

⁸⁸ G. AMORTH, *Mariánské inspirace*, s. 115.

⁸⁹ A. ROTH, *Fatima jetzt*, s. 86-87.

Poprvé byl český národ Srdci Panny Marie zasvěcen v říjnu 2003, při odhalování memoriálu Fatimy. V září 2014 u příležitosti pouti Fatimského apoštolátu v ČR do Medžugorje bude obnoveno zasvěcení naší země Neposkvrněnému srdci Panny Marie.

3.1.3 Mariánská večeřadla

Pojmem večeřadlo je tradičně spojován s místem slavení poslední večeře Ježíše s Apoštolou, tam jedli velikonočního beránka, Ježíš tam ustanovil eucharistii a tam po jeho nanebevstoupení jeho učedníci společně s jeho Matkou Marií v modlitbě očekávali seslání Ducha svatého. Tam také apoštolové přijímají Ducha svatého, v jehož moci se z nich stávají muži ochotni obětovat pro slova Ježíše Krista i život. Později se slovem večeřadlo začala označovat shromáždění věřících při modlitbách. Panna Maria znovu svolává věřící do večeřadla, aby si spolu s ní opět vyprošovali nové letnice pro naši dobu. I nyní v modlitebním večeřadle mají věřící nacházet sílu Ducha svatého, aby byli schopni přinášet Krista světu.

Dne 8. května 1972 se kněz Stefano Gobbi modlil v kapli zjevení v portugalské Fatimě za kněze, kteří odmítali poslušnost papeži nebo opustili svou službu. Během modlitby prožil zjevení Panny Marie, jež jej žádala, aby shromáždil kněze, kteří se budou spolu s Marií stejně jako apoštolové ve večeřadle modlit za spásu světa. O dva roky později dostal pokyn k založení prvních večeřadel.⁹⁰ Toto byl počátek večeřadel Mariánského kněžského hnutí. V modlitbě Mariánských večeřadel zve Maria kněze a jí oddané laiky ke spojení všech prvků obsažených v jejich poselstvích. Modlitbou večeřadla je vyjádřena jednota kněží s papežem i věřícími. Přestože jsou si vědomi rozdělení uvnitř církve, chtějí se zasadit o její vnitřní i viditelnou jednotu, jejímž počátkem se stává právě večeřadlo. Večeřadla mají od počátku svoji stálou strukturu společnou pro všechny modlitební skupiny. Každá ze skupin si ze svého středu vybere osobu, může jí být kněz či laik, která povede společnou modlitbu. Může jít o uzavřené nebo otevřené společenství. Uzavřené společenství se obvykle vytváří v rodině nebo mezi přáteli a do otevřeného společenství jsou zváni všichni. V případě otevřeného společenství je povinností duchovního správce farnosti dohlížet na duchovní směřování a organizační záležitosti.

⁹⁰ *Kněžím, přemilým synům Panny Marie*, s. 11.

Večeřadlo je dobré zahájit společným zpěvem podobně jako mši svatou. Zpívají se písně ze společného katolického zpěvníku nebo ze zpěvníku Hosana či Cantate. Pokud jsou ve skupině hudebníci, mohou doprovodit společný zpěv na hudební nástroje. Modlitba večeřadla je vždy zahájena znamením kříže a pokračuje se zpytováním svědomí, pro které můžeme použít modlitbu „Vyznávám se ...“, kterou známe z liturgie. Když jsme se Pánu vyznali ze svých hříchů a chyb, může se před něj předstoupit se svými prosbami a chválami, které má animátor předem sepsané pro celé společenství nebo se může jednat o spontánní modlitbu, ve které každý vysloví myšlenku dle svého uvážení. Dále se zařazuje četba úryvku z Písma svatého a po skončení četby se ponechá chvíle ticha pro meditaci. Následuje výklad Písma podle biblického komentáře nebo jiné vhodné publikace. Pevnou součástí večeřadla je modlitba svatého růžence, kterou tímto oslovujeme i Matku Marii. Rozjímáme nad tajemstvími růžence radostného, světla, bolestného či slavného podle dne v týdnu či liturgického období. Mezi jednotlivými desátkami je vhodné zařadit úryvek Písma svatého vztahující se k tajemství. Po růženci je místo pro přímluvnou modlitbu všech přítomných zakončenou modlitbou Páně. Animátor všem sdělí místo a čas pro konání příštího večeřadla a další organizační informace. Pokud se společenství účastní kněz udělí na závěr přítomným požehnání, jinak animátor ukončuje prosbou o požehnání. Po ukončení modlitby je možné pokračovat v přátelském sdílení.⁹¹

Farní a diecézní večeřadla jsou organizována vždy ve spojení s místním biskupem, který se jich účastní nebo k nim dává svůj souhlas a požehnání. Rodinná večeřadla jsou v současnosti vzhledem k hluboké krizi rodiny velkým požehnáním, neboť napomáhají k posilování vzájemných vztahů. Křesťanské rodiny skrze ně žijí opravdové společenství víry, modlitby a lásky. I zde je vhodné si připomenout, že se modlí v duchovní jednotě s papežem, biskupem a celou církví. Jednota je jedním z hlavních posláních Mariánských večeřadel.

⁹¹ Českomoravská Fatima – Fatimský apoštolát, *Večeřadlo*, (online) cit. 2005-02-17, dostupné z URL: <http://www.cm-fatima.cz>.

3.1.4 Modlitba za mír

Fatima a modlitba za mír jsou velice úzce spjaty. Už od 15. století bylo v Portugalsku národní tradicí v rodinách denní modlitba růžence. Za 1. světové války byla tato pobožnost oživena prostřednictvím růžencových kruciát s úmyslem prosit za dar míru a nové radosti z darů života. V letech 1915 až 1916 se odehrálo trojí zjevení anděla, které mělo děti připravit na setkání s Královnou nebe a země, jež se jim představil jako anděl Portugalska a anděl míru. Současní teologové se domnívají, že se pravděpodobně jedná o Archanděla Michaela.⁹² Ve svých zjeveních Panna Maria slíbila mír pokud budou splněna její přání. V průběhu třetího zjevení několikrát malým vizionářům řekla: „*Pokud splníte co od vás žádám bude mír*“. Je tedy evidentní, že naší nebeské Matce velmi záleží na míru a pokoji mezi národy a zvláště v lidských srdcích.⁹³ Vidíme to na Portugalsku, kde místní obyvatelé ochotně a aktivně uvedli výzvy Panny Marie do praktického života a po dvaceti letech od zjevení se stalo jedním z mála států Evropy, žijícím v míru bez vnitřních i vnějších rozvrátů či napadení.⁹⁴ Dějinné události nám ukazují potřebu modlitby za mír ještě naléhavěji. V letech 1986 za Jana Pavla II. a v roce 2011 během pontifikátu Benedikta XVI. bylo svoláno setkání představitelů různých světových náboženství do italského města Assisi, aby tam společně vyjádřili touhu po vzájemném dialogu, spolupráci a každý způsobem vlastním jeho tradici ve stejnou chvíli prosil o dar míru pro lidstvo.⁹⁵ Událost Ježíšova vzkříšení je pramenem naděje a míru vycházejícího z přesvědčení na jeho konečné vítězství nad hříchem a smrtí. Příkladem jsou filipínské věřící, kteří se zavázali přimlouvat prostřednictvím modlitby růžence za mír ve světě. Vždy od pondělí do soboty v rámci iniciativy růženec za svět se modlí za jednu předem určenou zemi. V období od října 2011 do května 2012 darovali Bohu na tento úmysl milion růženců. O rok později navázalo na tuto aktivitu pět dalších evropských zemí včetně České republiky. Hnutí stále mohutněji pokračuje v úsilí vyprosít mír do všech zemí, které jsou zmítány některou formou agrese. Věřící si uvědomují nutnost svého aktivního zapojení do světového dění a za lidská práva, spravedlnost a mír na celém světě. Současný ročník bude ukončen v červnu 2014.⁹⁶ První zářijovou sobotu roku 2013 vyhlásil současný papež den

⁹² M.F.SILVA, *Pasáči z Fatimy*, s. 136-137.

⁹³ P.DOKLÁDAL, *Fatima a Panna Maria na konci druhého tisíciletí*, s. 22 - 23.

⁹⁴ C. BERTHAS, *Pod sluncem Fatimy*, s. 290.

⁹⁵ M.ESCOBAR, *Papež František. Muž modlitby*, s. 137.

⁹⁶ SPOLEČENSTVÍ MLADÝCH SVATÉHO PIA Z PIETRELCINY. *Růženec za svět*, (online) cit. 2014-03-01, dostupné z URL: <http://www.ruzeneczasvet.cz>

modliteb a půstu za mírové řešení konfliktní situace v Sýrii. „*Kéž všechny muže a ženy dobré vůle spojí řetězec snah o mír! Obracím se k celé církvi mocnou a naléhavou výzvou, kterou vztahuji na všechny křesťany ostatních vyznání, na muže a ženy každého náboženství a také na nevěřící bratry a sestry: mír je dobrem, který přesahuje každou bariéru, protože je dobrem celého lidstva.*”⁹⁷ K papežově výzvě se připojilo mnoho stoupenců různých vyznání po celém světě. Mezi mnoha hnutími a komunitami naplňujícími papežovu výzvu na našem území byli též členové Fatimského apoštolátu v ČR. Modlitební den byl ukončen vigilií vedenou papežem Františkem na náměstí Svatého Petra. Společná snaha o zachování míru v Evropě, jak požadovala naše Paní ve Fatimě je doprovázeno snahou o znovuoobjevení poselství evangelia na starém kontinentu. Tématu nové evangelizace Evropy ve světle poselství z Fatimy se zabýval evropský kongres fatimského apoštolátu v roce 2010, organizovaný představiteli české sekce fatimského apoštolátu ve dnech 24. až 28. září v Koclířově u Svitav. Jedním ze závěrů kongresu bylo zjištění, že ke skutečnému míru je možné dospět pouze skrze komunikaci s bratřími a sestrami v rozhovoru u „jednoho stolu” a s Bohem v modlitbě.

3.2 Společenství rozvíjející fatimskou spiritualitu

Věřící, kteří přijali výzvu Matky Boží, aby první soboty v měsíci obětovali na smír urážek jejího Neposkvrněného Srdce, po čase měli touhu slavit tuto pobožnost společně s dalšími fatimskými ctiteli. Tak se pozvolna začíná rodit fatimské hnutí.

3.2.1 Fatimský apoštolát

Prvním společenstvím inspirovaným poselstvím z Fatimy je Fatimský apoštolát založený roku 1947 katolickým knězem Heroldem Victorem Colganem ve Spojených státech.

⁹⁷ *Papež František před modlitbou Anděl Páně, nám. sv. Petra*, (online) cit. 2014-03-03, dostupné z URL: <http://www.radiovaticana.cz>.

Spiritualita Fatimy se úspěšně šířila po hrůzách druhé světové války, kdy věřící pocítovali naléhavou potřebu míru ve světě a ochotně se zapojovali do naplňování Mariina plánu. Po II. vatikánském koncilu získává hnutí první dočasné schválení své duchovní cesty od svatého Stolce a pokračuje ve své úloze šíření poselství Panny Marie z Fatimy. Společně s již dříve vzniklými mariánskými hnutími ve svých řadách sdružují kněze, řeholníky, řeholnice i laiky. V současnosti působí ve 110 zemích světa a ve svých řadách má oficiálně zapsáno na 25 miliónů členů. Přesný počet věřících sympatizujících s Fatimským apoštolátem není přesně znám, ale je pravděpodobné, že se pohybuje v řádech stamiliónů. Úkolem Fatimského apoštolátu je napomáhat všem ctitelům Panny Marie, být pevně zakotveni v církvi, ve světle jejího učení. Rozšiřování a formování modlitebních skupin, všechny spojovat v jednotě večeřadla biblického Ceanacula, večeřadla na Sionu. Chce působit v naprosté jednotě s církví, která miluje Pannu Marii jako svou Matku. Jeho mezinárodní sekretariát sídlí v Dominus Pacis ve Fatimě a má za úkol koordinovat činnost národních prezidií. Jmenování národního prezidenta Fatimského apoštolátu musí schválit místní biskupská konference a jeho současným prezidentem na světové úrovni je profesor Américo Pablo López Ortiz z Portorika. Národnímu prezidiu jsou podřízena jednotlivá oblastní centra v jejímž čele stojí animátor zajišťující kontakt mezi oblastním centrem a národním prezidiem.⁹⁸ V roce 2005 schválil svatý Stolec potvrzení Fatimského apoštolátu na dobu sedmi let a v roce 2011 definitivně potvrzen jako soukromé sdružení věřících podle církevního práva. Jeho členem se může stát každý křesťan, který požádá o přijetí ve svém národním sekretariátu, složí zásvětný slib a přijme závazek každodenní modlitby růžence, zachovávání stavovských povinností na znamení smíru Srdce Ježíšova i Mariina. Ke společným modlitbám se scházejí ve svých farnostech nebo v oblastních centrech alespoň jedenkrát měsíčně. Jako jedno z mnoha katolických hnutí začalo působit i u nás. Po roce 1989 se začali obnovovat řeholní řády a komunity. Přidávali se různá hnutí a začaly se projevovat různé aktivity. Po návštěvě prezidenta světového apoštolátu Fatimy přijímá svou službu pro Mariinu „Modrou armádu“ otec Pavel Dokládál a stává se prvním národním prezidentem Fatimského apoštolátu v ČR. Spolupracuje s Českou biskupskou konferencí a zaštituje formaci Mariánských ctitelů v České republice. Do roku 1995 bylo hlavní středisko v Třebíči při kostele svatého Martina na Jejkově. Tam otec Pavel zahájil pravidelné slavení prvních sobot v měsíci za účasti zvláště farníků z Třebíče a Šlapanic u Brna. Jednou ročně se konala národní konference Fatimského apoštolátu za účasti několika tisíc osob. Od léta roku 1995 se naskytl možnost přesídlit

⁹⁸ ČESKOMORAVSKÁ FATIMA. [online], in *Historie farnosti*, s. 40, dostupné z: <http://www.cm-fatima.cz>

Fatimský apoštolát do Koclířova u Svitav v královohradecké diecézi do objektu bývalého kláštera školských sester svatého Františka, která je nyní sídlem stálé komunity. V první srpnovou sobotu téhož roku mohl arcibiskup Karel Otčenášek slavnostně zahájit činnost Českomoravské Fatimy. Úpravy objektů umožnily pravidelné slavení prvních sobot až na podzim. Poutnické centrum si vyžadovalo mnoho času, energie a finančních prostředků, než se stalo příjemným místem vhodným pro relaxaci těla i duše.⁹⁹ V době příchodu otce Pavla Dokládala a jeho spolupracovníků byl Koclířov „*duhovně mrtvou farností*“. Bohoslužeb ve všední dny se neúčastnila ani desítka obyvatel. V neděli pak asi padesát až šedesát věřících.¹⁰⁰ V roce 1997 získává otec Pavel ke spolupráci na díle Fatimy Hanku Frančákovou, nynější pastorační asistentku ve farnosti Koclířov a zároveň členku mezinárodní rady Fatimského apoštolátu. Zásadou obětavé práce pastorační asistentky a katechetek je dobře řízena pastorace dětí a mládeže v místní farnosti i z řad přicházejících poutníků. Nabídka programů se na konci devadesátých let rozrostla o prázdninové duchovně relaxační pobyty pro rodiny, farnosti i jednotlivce. Turnusy trvají vždy týden, účastníci mají možnost každodenní účasti na mši svaté, koupání v bazénu i výlety do okolí. Každý měsíc, kromě slavení prvních sobot je též pořádán fatimský den, který začíná vigilií dvanáctého dne v měsíci a třináctého pokračuje hlavní oslavou fatimských událostí. Den je zahájen společnou modlitbou radostných tajemství růžence, následuje mše svatá, průvod s kopií sochy Panny Marie Fatimské, zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Panny Marie a uctění relikvií blahoslavených fatimských pasáčků.¹⁰¹ Dnes se Fatimský apoštolát v ČR skládá mimo národního prezidia v Koclířově z třinácti dalších regionálních center a společenství mladých otce Billa. Mladí se kolem Fatimského apoštolátu začali sdružovat v roce 2006, kdy do Koclířova přijel na pozvání otce Dokládala indický kazatel otec Joseph Bill, aby zde vedl exercicie pro mládež i dospělé. Mladí účastníci jeho duchovních cvičení se pravidelně každý měsíc vraceli do Koclířova, aby prohloubili svůj duchovní život i vzájemné vztahy. V roce 2008 krátce před smrtí otce Billa se tato skupina mládeže oficiálně začlenila do struktur Fatimského apoštolátu v ČR.¹⁰² Exerciční službu po otci Billovi převzal otec Anthony Saji. Letní duchovní obnovy indických kněží bývají uzavřeny evangelizační nedělí se mší svatou za uzdravení. Dalším, kdo přijíždí do Koclířova pravidelně každý rok vést duchovní obnovu, je maltský exorcista otec Elias Vella, člen řádu menších bratří svatého Františka. Pravidelně zde vede semináře zaměřené na vnitřní

⁹⁹ MATICE SVATOHOSTÝNSKÁ, [online], in *Svatý Hostýn*, dostupné z: <http://www.hostyn.cz>

¹⁰⁰ OBEC KOCLÍŘOV U SVITAV, [online], in *Máme se tak dobře až nám lidé závidí*, dostupné z: <http://www.koclirov.cz>

¹⁰¹ ČESKOMORAVSKÁ FATIMA, [online], in *Historie farnosti*, dostupné z: <http://www.cm-fatima.cz>

¹⁰² SPOLEČENSTVÍ MLÁDEŽE OTCE BILLA, [online], in *O vzniku společenství*, dostupné z: <http://www.frbill.cz>

uzdravení. Pravidelné pobožnosti prvních sobot jsou často zpestřeny přítomností osobností z řad českých duchovních autorit. V letech 2008 až 2012 se pravidelně prvních únorových sobot účastnila Olga Merkovičová z Medžugorje. Od 7. května 2011 nese areál duchovního centra v Kocliřově jméno papeže Jana Pavla II., v listopadu 2013, v závěru roku víry, byli představitelé Fatimského apoštolátu pověřeni českou biskupskou konferencí organizací národní pouti do Izraele. Snaha Fatimského apoštolátu o dialog se současnou společností zvláště mezi mladými skrze mateřská slova Mariina postupně nabývá na intenzitě a přispívá tím ke zdokonalení mezi lidských vztahů, napomáhá k navazování nových kontaktů, překonávání zbytečných bariér, nesmyslných předsudků a zajišťuje včasnou i důvěryhodnou informovanost zabraňující zbytečným dezinformacím a nepřesným interpretacím.

3.2.2 Mariánské kněžské hnutí

První neoficiální setkání otce Gobbiho s několika dalšími kněžími v duchu Mariini výzvy se odehrálo v říjnu roku 1972 ve farnosti Gera Lario a o jejich bratrském setkání informovalo několik katolických periodik. O šest měsíců později již rodící se hnutí čítalo na čtyřicet kněží. V září 1973 se konalo první národní shromáždění v Římě za účasti dvaceti pěti kněží v kostele sv. Viktora. Na konci roku 1990 je Mariánské kněžské hnutí oficiálně rozšířeno po celém světě. Od roku 1974 se pravidelně konají večeradla modlitby společné pro kněze i laiky. Toto neobyčejně rychlé rozšíření hnutí po světě je možné považovat za zázrak. Na všech kontinentech existují národní centra s úkolem přijímat přihlášky a dbát na vytváření formaci večeradel. Podle údajů dostupných z národních center je v Mariánském kněžském hnutí zapojeno na 400 biskupů a 100 000 kněží z různých diecézí, řádů a kongregací. O přesném počtu laiků připojených k hnutí neexistuje oficiální zápis, ale předpokládá se členství několika miliónů laiků s celého světa.¹⁰³ Členstvím v MKH se kněží i laici zavazují žít zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Panny Marie ve společenství se svými kněžími a biskupy. Hnutí není vázáno žádným právním řádem. Členové mohou být zároveň zapojeni také v dalších církevních hnutích či komunitách. Zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Panny Marie pomáhá věřícím plněji žít křestní závazky. Kněží aktivní v MKH žijí tuto spiritualitu ve

¹⁰³ Tyto statistické údaje jsou z roku 2006.

spojení se Svatým otcem a hierarchií církve. Důležitým závazkem pro každého člena je stávat se stále více člověkem jednoty a smíření. Maria žádá o obrácení skrze modlitbu a pokání. Učí své děti žít v milosti boží a vede je k ctnosti čistoty skrze intenzivní eucharistický život. Nejdůležitější pomůckou pro aktivní život této spirituality je kniha Poselství předávaných otci Gobbimu Pannou Marií nazvaná „*Kněžím přemilým, synům Panny Marie*“, neboli „*Modrá kniha*“. Myšlenky sdělované v modré knize byly otci Gobbimu z větší části předány formou vnitřní řeči, jež je darem od Boha, pro poznání činnosti boží, zahalené do lidského způsobu myšlení a komunikace. Člověk se tak stává nástrojem božích sdělení i když si zachovává svou svobodu. Zapsané myšlenky nesou v sobě formu a styl osoby jež je přijímá.¹⁰⁴ Své vnitřní myšlenky začal don Gobbi v písemné formě zaznamenávat od července 1973 na radu svého zpovědníka. Na podzim téhož roku byl připraven k vydání několikastránkový sešitek, který se setkal s nadšeným přijetím i vlnou nemilosrdné kritiky. Tato kniha nemá dodnes oficiální církevní schválení. Do roku 1997 se kniha každoročně rozšiřovala o nové myšlenky přijímaném otcem Gobbim. V dalších letech se tato kniha vydává podle potřeb jednotlivých částí hnutí. Členové MKH se stávají všem příkladem svou čistotou, střídmostí a skromností. Laici podporují ve všech částech světa kněze v jejich snaze o život v duchu zasvěcení Panně Marii. Při společných setkání jsou pro sebe kněží a laici vzájemnou podporou a zdrojem povzbuzení. Aktivně se zapojují ve všech oblastech církevního i společenského života. Mezinárodní centrum MKH se nachází v Miláně v Itálii, kde se také skončila 12. března 2011 pozemská pouť zakladatele otce Stefana Gobbiho. V roce 1997 navštívil otec Gobbi naši vlast, ale u českých a moravských biskupů se jeho návštěva nesetkala s velkým ohlasem. Dne 7. června 1981 sděluje Panna Maria skrze otce Gobbiho modlitbu „*Přijď duchu svatý, přijď na mocnou přímlovu Neposkvrněného Srdce Panny Marie, své milované nevěsty*“. Od této chvíle jsou setkání MKH a mariánská večerádla zahajována právě touto modlitbou.¹⁰⁵ K šíření myšlenek předávaných Marií skrze otce Gobbiho využívá MKH též měsíčník Maticí zpravodaj vydávaný v ČR Maticí cyrilometodějskou sídlící v Olomouci. Toto nakladatelství je u nás považováno za jeho neoficiální centrum. Všechny náležitosti spojené s činností hnutí zajišťuje její předseda Josef Vlček, který zároveň vykonává funkci ředitele nakladatelství. Tento muž po setkání s představiteli MKH v Itálii v devadesátých letech začal rozvíjet jeho myšlenky a spiritualitu také v naší zemi. Členem MKH je od jeho počátků emeritní prefekt Kongregace pro evangelizaci národů kardinál Ivan Dias.

¹⁰⁴ *Kněžím přemilým, synům Panny Marie*, s. 30.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 249.

Posláním hnutí je snaha o nápravu společnosti skrze bratrství prožívané v kruhu Mariiných synů a přenášeného skrze ně do míst kde žijí a pracují. Snaha o pozvednutí společnosti k jiným než materiálním hodnotám, oprostít se od pěstování blahobytu a napravit nedostatek víry. Zastavit apatii a nedostatek solidarity k bližnímu. V duchu Mariiny lásky proniknout všemi strukturami v církvi i ve společnosti a pod vedením nejvyššího pastýře přinášet Světlo světa všem.

Závěr

Cílem diplomové práce bylo v kontextu církevní reflexe fenoménu soukromých zjevení a faktografie zjevení Panny Marie ve Fatimě ukázat základní prvky odkazu fatimského poselství. Zkoumáním církevní reflexe fenoménu soukromých zjevení se ukázalo, že jsou vypracovaná jasná kritéria posuzování tohoto typu zjevení. Výsledky aplikací těchto kritérií v konkrétních případech umožnily církvi potvrdit pravost některých zkoumaných zjevení. Mezi uznaná soukromá zjevení patří rovněž zjevení Panny Marie ve Fatimě.

Faktografie fatimského zjevení umožnila osvětlit problematiku historických kulturních a teologických souvislostí objevujících se v průběhu zjevení i po jejich ukončení. Proces zkoumání pravosti zjevení verifikoval jeho naukovou koherenci s učením církve a částečně specifikoval jeho kerygmatickou složku, která se měla v budoucnu rozvinout v životě věřících. Ukazuje se, že k centrálním výzvám fatimského zjevení patří modlitba posvátného růžence, modlitba za mír, zavedení pobožnosti prvních sobot a zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Panny Marie. Fatimské výzvy k pravidelné modlitbě růžence za mír ve světě plně odpovídají církevní praxi. Církev spolu s Mariinými mateřskými výzvami je na své cestě k oslavení povzbuzena životním příkladem malých vizionářů, kteří ochotně a s důvěrou jako první přijali závazek uvádět Mariina slova každý den do svého života. Zavedením pobožnosti prvních sobot v měsíci je člověku dána možnost si uvědomit hloubku svých selhání, prosit o nápravu a ve spojení s Marií začít znovu. V současnosti je pobožnost prvních sobot pevnou součástí duchovního programu v mnoha farnostech po celém světě. Snaha o stále dokonalejší spojení slov z poselství s praktickým životem se stane prostředkem duchovní a morální obnovy současného světa. Mariino volání po míru v srdci člověka i mezi národy neztrácí ani nyní nic na své aktuálnosti. Příkladem touhy po míru a bratrství se může stát akt skutečného odpuštění a bratrství papeže Jana Pavla II. k Ali Akcovi po atentátu v roce 1981. Fatima je pro muslimy stejně jako pro křesťany zdrojem životní inspirace pro jejich velkou úctu k Panně Marii. Fatima je jim drahá, též pro jméno dcery proroka, jež tato vesnička nese. Fatima se tak může stát místem setkání a dialogu mezi křesťany a muslimy.

Církevním uznáním pravosti fatimského zjevení se otvírá prostor pro uplatnění poselství z Fatimy v duchovním životě věřících. Postupně se v rámci obnovného mariánského hnutí formují společenství vzniklá na základě fatimského poselství, jejichž hlavním posláním je přispět ke správnému zakomponování mariánské úcty do každodenního života věřících

a pomáhat božimu lidu naplňovat přání Panny Marie vyslovená ve Fatimě. Nejstarším společenstvím rozvíjející linii zjevení je Fatimský apoštolát, který se zaměřuje na praktické plnění žádostí Panny Marie: úctu k eucharistii, organizování pobožnosti prvních sobot a šíření úcty k Mariinu Neposkvrněnému Srdci jako prostředku záchrany světa, k modlitbě růžence jako obraně proti zlu. K dosažení stanovených cílů Fatimský apoštolát využívá rovněž duchovní cvičení a poutě na významná národní i mezinárodní místa.

K dalším z řady společenství spojených s Fatimou patří Mariánské kněžské hnutí rozšířené po celém světě na základě soukromého zjevení pro otce Gobbiho. Mariánské kněžské hnutí formuje své členy skrze poselství obsažená v Modré knize a rozšiřování modlitebních večeřadel s Pannou Marií. Jeho hlavním úkolem je povzbuzovat k vytrvalosti ve snaze o lepší svět ve spolupráci s věřícími i církevními představiteli. Při společné modlitbě v duchu večeřadla nabízí příležitost vzájemného duchovního i společenského obohacování, rozšiřování obzoru, navazování nových přátelství, vzájemné poznávání a možnost sdílení i ulehčení svých každodenních událostí.

Zmíněné příklady společenství cíleně rozvíjející výzvy Panny Marie ve Fatimě dokumentují, že odkaz fatimského poselství je v současné církvi stále živý. Potvrzuje to rovněž nedávno ukončený rok víry, v němž bylo datum slunečního zázraku ve Fatimě vybráno jako hlavní Mariánský den roku víry. Poselství z Fatimy nás staví před naléhavý požadavek pokání a smíření s Bohem, návrat k Bohu i na celkovou nápravu života. Naše reakce na Mariiny požadavky může ovlivnit vývoj světových událost a budoucnost celého lidstva.

Zasvěcení Neposkvrněnému srdci Panny Marie ukazuje jasnou cestu skrze niž můžeme vybědnout z krizí současného světa, rozdávat světu lásku, tak jak to po celý svůj pozemský život činila i naše nebeská Matka Marie. Jak to vidíme na Portugalsku, které se po zjeveních Panny Marie v Cova da Iria stává znovu katolickou zemí. Národ jež naplnil bezezbytku její žádost, naplnil podmínky, týkající se druhé části tajemství a Portugalska. Mateřská blízkost Panny Marie a její snaha pomáhat, jako to dělá každá matka, nám dává jistotu, která nás posiluje v naší nejistotě, kterou prožíváme v osobním životě. Tak nás vede ke smyslu evangelního poselství, k víře v Boží všemohoucnost a tím nás posiluje, abychom přijali všechny životních situace s důvěrou maličkých, zcela odevzdaných do Otcovy lásky. Přesto procházíme dějinami a upadáme do svých chyb a s jeho milostí znovu povstáváme.

Mezi novodobými zjeveními je Fatima s určitostí zjevením nejvíce prorockým. Při zkoumání historie jednotlivých zjevení a jejich poselství jsme mohli sledovat přínos, kterým

obohacují život církve, totiž vzrůstající víru a její hlubší prožívání. Dobrou pastorační jsou plody zjevení oživovány a rozmnožovány, aby naplnily svoje poslání. Zjeveními Matky Boží věřící dostávají nový impulz a povzbuzení k vytrvalým modlitbám a nachází sílu k přeměně našeho světa.

Můžeme proto konstatovat, že duchovní život věřících je přispěním výzev Panny Marie obohacován a v návaznosti na svátostnou praxi a využívání dalších prostředků posvěcování skutečně přiváděn k plnosti, kterou Bůh připravil svým dětem výkupným dílem Ježíše Krista. Cíle práce se podařilo naplnit a kontextualizovat základní prvky fatimského poselství v praxi vybraných společenství v současné církvi.

Anotace

Příjmení a jméno:	PÁNKOVÁ, Jana
Instituce:	Katedra pastorální a spirituální teologie CMTF UP v Olomouci
Název diplomové práce:	<i>Uplatňování prvků poselství z Fatimy v duchovním životě</i>
Vedoucí:	PhDr. ThLic. Ing. Jaroslav Filka
Počet stran:	58
Počet titulů bibliografie:	51
Klíčová slova:	růženec za mír modlitba zjevení první soboty Zasvěcení Panny Marie večeřadlo Fatimský apoštolát Mariánské kněžské hnutí

Cílem diplomové práce bylo zdokumentovat historii Fatimského poselství a jeho praktickou aplikaci do duchovního života věřících. Popsat vztah církve a jejích představitelů k tomuto fenoménu. Zamyslet se nad postavením mariánských soukromých zjevení v reflexi církve a jejího učení. Definovat pojem soukromá zjevení a základní pravidla pro rozlišování jejich pravosti. Zjistili jsme v jakých historických a kulturních podmínkách zjevení probíhala, popsali rodinné zázemí vizionářů, samotný průběh zjevení a vývoj postoje církve k nim. Analýza poselství ukázala jeho základní prvky, kterými jsou modlitba růžence, modlitba za mír, pobožnost prvních sobot, Mariánská večeřadla a zasvěcení Neposkvrněnému Srdci Panny Marie. Další část práce ukazuje možnosti, kterými odkaz Fatimy obohacuje duchovní život církve a představuje společenství rozvíjející fatimskou spiritualitu.

Anotation

Name and surname	PÁNKOVÁ, Jana
Institution:	Department of Pastoral and Spiritual Theology CMTF UP in Olomouc
Title of thesis:	<i>Applying of elements of the message of Fatima in spiritual life</i>
Supervisor:	PhDr. ThLic. Ing. Jaroslav Filka
Number of pages:	58
Number of bibliographic titles:	51
Klíčová slova:	Rosary for Peace Prayer Apocalypse First Saturdays Consecration of Virgin Mary Cenacle Fatima apostolate Marian movement of priests

The aim of the thesis is to document the history of the message of Fatima and its practical application to the spiritual life of the faithful. It describes the attitude of Church and their representatives to this phenomenon and thinks about position of Marian private revelations in the reflection of the Church and its teaching. We define the term „private revelations“ and basic rules for distinguishing their authenticity. We found out in which historical and cultural conditions revelations took place, we described visionaries‘ family background, process of revelations as such and the development of the attitude of Church towards them. The analysis of the message showed its basic elements, which are Rosary, a prayer for peace, devotion of the First Saturdays, Marian Cenacles and consecration to the Immaculate Heart of Mary. Another part of the thesis shows options by which the message of Fatima enriches the spiritual life of the Church and represents the community which develops spirituality of Fatima.

Bibliografie

- AMORTH, Gabriele. *Mariánské inspirace*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl. 2008. 143 s. ISBN 978-80-7195-168-1.
- ATTWATER, Donald. *Slovník svatých*. 1. vyd. Vimperk: Papyrus, 1993. 436 s. ISBN 80-85776-06-5.
- BACKHOUSE, Stehen. *Malé kompendium křesťanských dějin*. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2012. 208 s. ISBN 978-80-242-3663-6.
- BALÍK, Jan. *Objevit tajemství růžence*. 1. vyd. Olomouc: Matice Cyrilometodějská, 2003. 101 s. ISBN 80-7266-134-5.
- BARTHAS, Casimir. *Pod sluncem Fatimy*. 1. vyd. Praha: Vincentinum, 1945. 291 s.
- BENEŠ, Albert Josef. *Soukromá zjevení v současné teologické literatuře*. 1. vyd. Olomouc: Matice Cyrilometodějská, 2003. 167 s. ISBN 80-7266-145-0.
- BERTONE, Tarcisio a Giuseppe DE CARLI. *Die Seherin von Fatima*. 1. vyd. Mnichov: Wilhelm Heyne Verlag, 2009. 2377 s. ISBN 978-3-453-64520-2.
- Bible*. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad, 3. vyd. Praha: Ekumenická rada církví v Československu, 1985.
- ČESKOMORAVSKÁ FATIMA, Fatimský apoštolát, *Večeřadlo* [online]. [Cit. 2005-02-17]. Dostupné z URL: <http://www.cm-fatima.cz>
- ČESKOMORAVSKÁ FATIMA. *Historie farnosti* [online]. [Cit. 2014-03-26]. Dostupné z URL: <http://www.cm-fatima.cz>
- ČESKOMORAVSKÁ FATIMA. *Maria putuje zeměmi všech světadílů na konci druhého tisíciletí*, 1. vyd. Koclířov u Svitav: Fatimský apoštolát v ČR, 2000. 50 s.
- DOKLÁDAL, Pavel. *Fatima a Panna Maria na koci druhého tisíciletí*. 1. vyd. Třebíč: Petit print Třebíč, 1991. 62 s.
- Dokumenty II. vatikánského koncilu*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2002. 603 s. ISBN 80-7192-438-5.
- ESCOBAR, Mario. *Papež František : muž modlitby*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2013.

187 s. ISBN 978-80204-2995-7.

FATIMSKÝ APOŠTOLÁT V ČR. *Maria putuje zeměmi všech světadílů na konci druhého tisíciletí*. 1. vyd. Koclířov u Svitav: Českomoravská Fatima, 2000. 50 s.

DE FLORES, Stefano a Tullo GOFI. *Slovník spirituality*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1999. 1295 s. ISBN 80-7192-338-9.

FRANZEN, August. *Malé dějiny církve*. 3. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské naklad., 2006. 398 s. ISBN 80-7195-082-3.

GONZAGA, Luis Fonseca. *Fatima volá*. 1. vyd. Praha: Družstvo Vlast, 1948. 206 s.

GROESCHEL, Josef Benedict. *Tichý jemný hlas*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1998. 127 s. ISBN 80-7192-015-0.

HESEMANN, Michael. *Das Fatima Geheimnis*. 4. vyd. Rottenburg: Kopp Verlag, 2009. 330 s. ISBN 978-3-930219-44-5.

JAN PAVEL II., *Rosarium virginis Mariae : apoštolský list papeže Jana Pavla II. biskupům, kněžím a věřícím o modlitbě svatého růžence*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2002. 25 s.

Katechismus katolické církve, 2. vyd. Praha: Zvon. 1995, 793 s. ISBN 80-7113-132-6.

Kněžím, přemilým synům Panny Marie. České 9. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská. 2006. 782 s.

KONDOR, Luis. *Sestra Lucie hovoří o Fatimě*. 1. vyd. Grafica de Coimbra, 1994. 239 s.

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Fatimské poselství* [online]. [Cit. 2013-05-15]. Dostupné z URL: <http://www.radiovaticana.cz>

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY. *Normy pro rozlišování údajných vidění a zjevení* [online]. [Cit. 2013-08-22]. Dostupné z URL: <http://www.radiovaticana.cz>

KRAMER, Crista Reisswitz. *Poslední tajemství z Fatimy*. 1. vyd. Praha: Dobra, 2000. 69 s. ISBN 80-86459-00-4.

KUCHAR, Jiří. *Zjevení Matky Boží v Turzovce*. 1. vyd. Praha: Eminent, 2007. 227 s.

LAURENTIN, René. *Mariánská zjevení* [online]. [Cit. 2013-08-30]. Dostupné z URL: <http://www.pastorace.cz>

LAURENTIN, René. *Pojednání o Panně Marii*. 1. vyd. Praha: Krystal OP a Karmelitánské

- naklad., 2005. 195 s. ISBN 80-7192-728-7.
- LÍZNA, František. *Z Fatimy do Compostely*. 1. vyd. Brno: Cesta, 2010. 78 s. ISBN 978-80-7295-123-9.
- MANTKE, W. E. *Zjevení Panny Marie ve Fatimě*. 1. vyd. Plzeň: Biskupství plzeňské, 1997. 61 s.
- MATICE SVATOHOSTÝNSKÁ. *Svatý Hostýn* [online]. [Cit. 2014-03-24]. Dostupné z URL: <http://www.hostyn.cz>
- MIGUELOVÁ, Aura. *Fatimské tajemství a Jan Pavel II*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské naklad., 2008. 198 s. ISBN 978-80-7195-193-3.
- MODLITEBNÍ LIGY CÍSAŘE KARLA ZA MÍR MEZI NÁRODY. *Oficiální stránky* [online]. [Cit. 2014-02-06]. Dostupné z URL: <http://www.cisarkarel.cz>
- ODER, Slavomír a Saverio GAETA. *Proč svatý? : zákulisí procesu blahorečení Jana Pavla II*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 2010, 174 s. ISBN 978-80-7195-476-7.
- OBEC KOCLÍŘOV U SVITAV. *Máme se tak dobře až nám lidé závidí* [online]. [Cit. 2014-03-24]. Dostupné z URL: <http://www.koclirov.cz>
- PESQUERA, Eusebio Garcia. *Garabandal události a data*. 1. vyd. Olomouc: Matice Cyrilometodějská, 1999. 219 s.
- PETRILLO, Piero. *Křesťanství od A do Z*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakl., 1998, 239 s. ISBN 80-7192-365-6.
- POSPÍŠIL, Václav Ctirad. K problematice soukromých -aktualizačních- zjevení. In *Teologické texty* [online]. 2010, č. 4, s. 5-7. [Cit. 2013-09-14]. Dostupné z URL: <http://www.Teologicketexty.cz>
- RADIO VATICANA *Svatý otec zasvětil svět Neposkvrněnému srdci Panny Marie* [online]. [Cit. 2013-08-13]. Dostupné z URL: <http://www.radiovaticana.cz>.
- REJNUŠOVÁ, Božena. *Poutní místa Evropy*. 1. vyd. Rosice: Gloria, 2007. 97 s. ISBN 978-80-86760-30-8.
- RENDINA, Claudio. *Příběhy papežů : dějiny a tajemství*. 1. vyd. Praha: Volvox globator, 2005. 714 s. ISBN 80-7207-574-8.
- ROTH, Anna. *Fatima jetzt*. 1. vyd. Gelnhausen: Wagner Verlag, 2012. 198 s. ISBN 978-3-

86279-642-7.

SILVA, Manuel. *Pasácci z Fatimy*. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské naklad., 2012. 342 s. ISBN 978-80-7195-518-4.

SPOLEČENSTVÍ MLÁDEŽE OTCE BILLA. *O vzniku společenství* [online]. [Cit. 2014-03-26]. Dostupné z URL: <http://www.frbill.cz>

SPOLEČENSTVÍ MLADÝCH SVATÉHO PIA Z PIETRELCINY. *Růženec za svět* [online]. [Cit. 2014-03-01]. Dostupné z URL: <http://www.ruzeneczasvet.cz>

ŠPIDLÍK, Tomáš. *Prameny světla*. 4. vyd. Olomouc: Refugium Velehrad – Roma, 2009, 471 s. ISBN 978-80-7412-035-0.

ŠRUTOVÁ, Marie Jana. *Mariánská úcta na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Nakl. Sypták, 2003. 93 s.

TARALLO, Pietro. *Posvátná místa křesťanského světa*. 1. vyd. Čestlice: Rebo Production, 2011. 288 s. ISBN 978-80-255-0522-9.

WEIS, Martin. *Mariánské zrcadlo*. 1. vyd. Tišnov: Katolický týdeník, 2002. 219 s. ISBN 80-902708-8-3.

Seznam použitých zkratk

CIC	<i>Kánon církevního práva</i>
ČEP	<i>Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Český ekumenický překlad, Praha: Ekumenická rada církví v Československu, 1985</i>
ČSP	<i>Český studijní překlad, Praha: KMS, 2009</i>
KKC	<i>Katechismus Katolické církve, Praha: Zvon, 1995</i>
MKH	Mariánské kněžské hnutí

Zkratky biblických knih jsou podle ČEP.